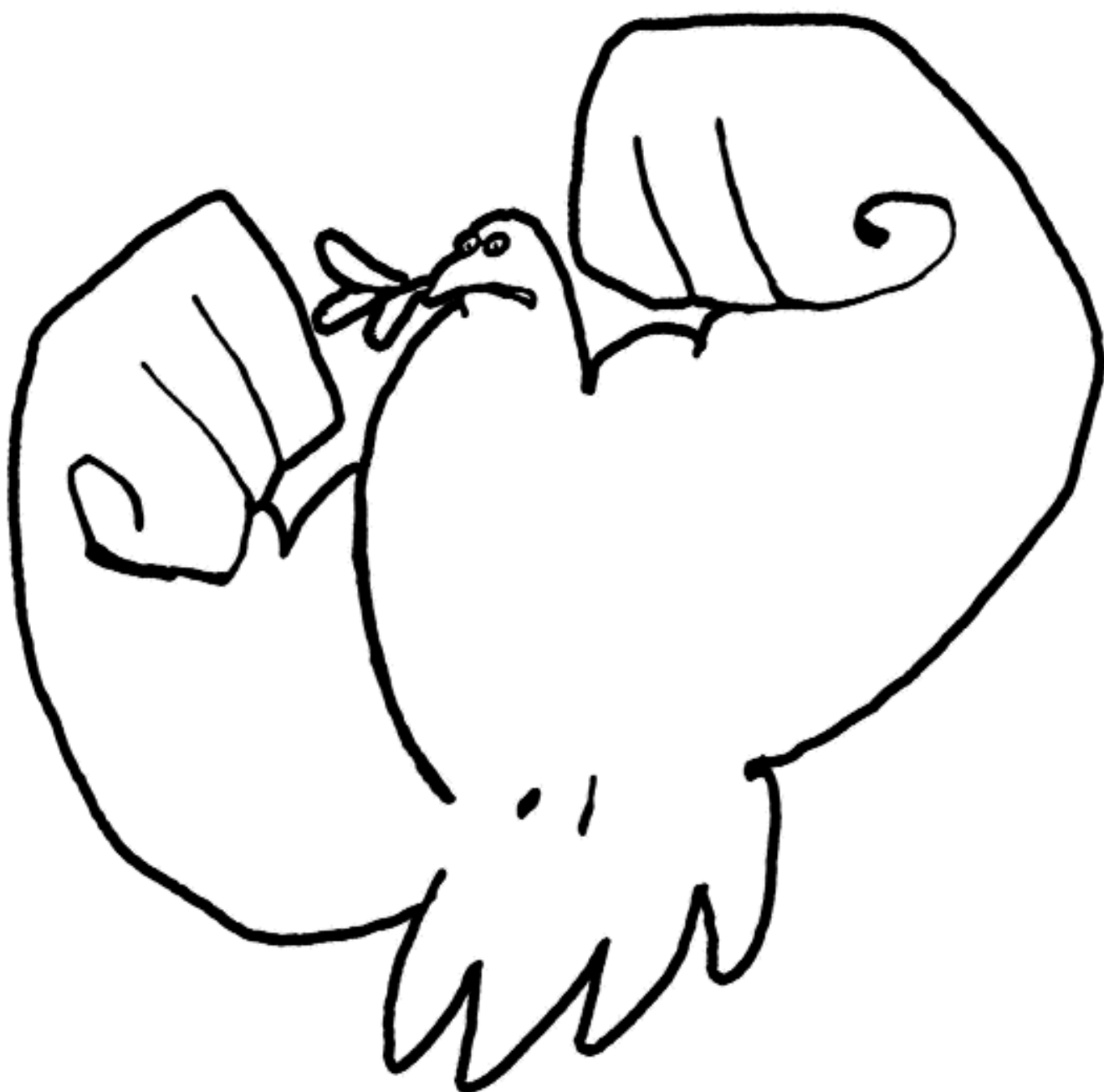

ikkevold

IKKEVOLD udgives af Aldrig mere Krig (AmK), dansk afdeling af War Resisters' International (WRI).

Fred er en menneskeret, og krig er en forbrydelse mod menneskeheden. Derfor er det AmK's formål at arbejde for at fjerne krigens årsager og at modarbejde enhver form for krig og krigsforberedelse.

Ved medlemskab af Aldrig mere Krig kræves frigørelse fra eventuel tilknytning til militæret, herunder beredskabstjeneste.

IKKEVOLD dækker ikke nødvendigvis AmK's hovedbestyrelses holdninger.

Abonnement:

IKKEVOLD udkommer med fire numre årligt. Abonnementet indgår i medlemskabet. For ikke-medlemmer koster et abonnement årligt 105,-. Løssalg: 30,-.

Abonnementsbestilling til:

Aldrig mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro 9004882

Adresseændring skal ske på posthuset i det distrikt, hvorfra der flyttes. Navneskift skal også meddeles til distriktets posthus.

Kopiering og eftertryk og anden gengivelse med angivelse af kilde anbefales.

Oplag 600. Eget tryk.

Kollektiv redaktion:

Tom Paamand 8623 0328
Holger Terp 3678 4028

Stof til IKKEVOLD sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Ølstedvej 4
Lisbjerg
8200 Århus N
E-mail: ikkevold@fred.dk

ISSN 0107-5276

Gode spørgsmål

Her er en række af de spørgsmål, som hverken medier eller politikere gad besvare under valgkampen.

Af Arne Hansen

Skal Danmark virkelig acceptere USAs stjernekrigsprojekt NMD? Det NMD, som jo skal gøre USA usårlig, for at USA kan bevare sit verdensherredømme gennem troværdige trusler om A-våbengældelse - eller trussel om førstebrug af atomvåben, som jo må kaldes en terrortrussel og så falder ind under anti-terrorloven?

Og om krigen i Afghanistan, der måske ender med at have dræbt mange gange flere civile end i WTC - og terrorismepakke med underminering af de demokratiske rettigheder - også lige er det rigtige svar på terrorismen, hvis man ønsker en fredelig verden for sine børn og børnebørn?

Hvad med at tage Venstres smarte forslag om flygtningelejre i nærområderne på ordet, behandle det seriøst og se det som en opgave at bringe en samtale i gang med de flygtningevenner der mener, at Danmark som krigsførende (uden et ordentligt FN-mandat) offensivt og af egen drift må hente de mest udsatte nødstedte bombeflygtninge, hvis politikerne virkelig ønsker

at bevare nogen som helst troværdighed?

Hvor var det ynkeligt at se DR hovedløst smide de forsvarsløse etniske minoriteter for de to lige kamplystne løver Rasmussen, ved at lancere spørgsmålet om familiesammenføring som et problem. Man vidste de ville kappes om at overgå hinanden med at foreslå indgreb imod familiesammenføring, som byggede på - og ville så - endnu større mistillid til en bestemt minoritetsgruppe. Og denne befolkningsgruppe havde man endog ikke givet nogen mulighed for at forsvare sig.

Derfor må de etniske minoriteter føle sig ofret på billedlig talt samme måde som de kristne, der blev smidt for løverne i det gamle Rom til underholdning for den blodtørstige romerske pøbel. Faktisk kommer jeg til at tænke på den fredsaktivist fra Beograd, Sonja Prodanovic, der som gæstelærer i 1992 sagde at ensidige medier også ville kunne skabe borgerkrig i Danmark. Dengang grinede eleverne overbærende ad hende. Tør vi også grine i dag?

Et godt valg for freden!

Af Tom Vilmer Paamand

Den borgerlige valgsejr ved folketingsvalget er godt nyt for freden. De fredelige kræfter havde ikke en chance i det forrige Folketing, men nu er der håb forude - for Socialdemokratiet har altid været til større gavn for freden i opposition, end i regering.

Danmarks krig var tabu under valgkampen. Alle fløje i Folketinget holdt borgfred, så det slet ikke kunne diskuteres, om oprustning og krig er det eneste svar på terror. Nu har borgfreden store chancer for at blive brudt. Uden de snærende bånd som regerende parti plejer socialdemokraterne at finde de gamle

militærkritiske toner frem igen. Socialdemokratiet har stolte traditioner som fredsparti - i opposition.

Allerede i 1909 lavede Socialdemokratiet et lovforslag om Danmarks afrustning - og de fleste kan huske de mange NATO-kritiske dagsordener fra 80'erne. Desværre ser det ikke ud til, at der denne gang bliver mulighed for et alternativt sikkerhedspolitisk flertal.

Alligevel tyder alt på, at freden får bedre kår takket være den store borgerlige sejr. Allerede på valgaftenen sang socialdemokraterne pludselig igen de gamle fredshymner "Where have all the Flowers gone" og "Krigsat av fiender"!

Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed og Landsforbundet Aldrig mere Krig har indgået et bladsamarbejde.

Vi redigerer og udgiver bladene **fred og frihed** og **ikkevold** i fællesskab.

For- og bagsiden samt side 2 og næstsidste side er forbeholdt de to foreninger. Resten af bladet redigeres af en redaktion sammensat af begge foreninger.

Trådene samles af Annelise Ebbe (fred og frihed) og Tom Vilmer Paamand (ikkevold).

Stof til **fred og frihed** og **ikkevold** sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Ølstedvej 4, Lisbjerg
8200 Århus N
Tlf: 8623 0328

E-mail: ikkevold@fred.dk

Gamle numre af bladet kan læses på internet-adressen www.fred.dk/amk/ikkevold

Indhold:

Hele bladet er denne gang et temanummer med artikler om **EUs militarisering**.

Materialet blev fremlagt ved et møde på Borups Højskole i København den 3. november.

EUs militarisering - et fredsprojekt?	4
<i>Af Annelise Ebbe</i>	
Terrorangrebet gav nok at snakke om.	
En høring - en pamflet	4
<i>Af Hanne Norup Carlsen</i>	
Om planlægning, indledere, økonomi.	
EUs militarisering	6
<i>Af Niels I. Meyer</i>	
Det er billigere at forebygge krig.	
Militarisering er en fejl	8
<i>Af Jan Øberg</i>	
Har EU-lederne den nødvendige kreativitet?	
EUs konfliktstyring i 1990erne var for dårlig	11
<i>Af Jan Øberg</i>	
Lande er både fredsmæglere og våbenhandlere.	
Kan vi undgå krig og imperialistisk politik?	14
<i>Af Jan Øberg</i>	
EUs militarisering er et udbrud af en voldelig kultur.	
Et fredeligt Europa - noget nyt	19
<i>Af Christian Hårleman og Jan Øberg</i>	
Fred fremmes gennem konstruktive forslag og dialog.	
Desertør - en pligt og en menneskeret	23
<i>Af Mikael Witte</i>	
Retten til at nægte at tage andres liv er en menneskeret.	

EUs militarisering - et fredsprojekt?

Terrorangrebet gav nok at snakke om - og det passede fint ind i temaet.

Af Annelise Ebbe

Den 3. november 2001 afholdt nogle fredsorganisationer en høring om EUs militarisering. Planlægningen af høringen var startet allerede året før. Den skulle have været en optakt til EU-topmødet i Göteborg, men måtte udsættes, hvilket ikke var noget problem: EU er et fortløbende projekt, og fredsbevægelsen har for længst sagt nej til militariseringen.

Den 11. september ramlede to fly ind i World Trade Centers tvillingetårne og et tredje ind i en fløj af Pentagon. Krig mod USA, kaldte Bush meget hurtigt terrorangrebet. Ground Zero kom ruinhoben i New York også hurtigt til at hedde med en uhyggelig henvisning til et atombombeangreb. Og krigstruslerne faldt også prompte fra Bush, og så fra NATO, og fra vores egen statsminister. Alle magthaverne ville have krig.

Aldrig har vi ment, man kunne løse konflikter med vold. Med bomber kan man ikke sikre menneskerettigheder, med bomber kan man ikke bekæmpe terror. Med terror kan man ikke løse verdens fattigdomsproblemer.

Uanset den danske regerings begejstring for denne krig fra første færd, fra den 7. oktober, da bombardementerne startede, mente trods alt mange af os fra fredsbevægelsen, at vi også denne gang kunne tage beskuers rolle og nøjes med at kritisere noget, som ret fjerne lande gjorde mod endnu fjernere lande.

Men nu vil også Danmark i krig. Danske soldater skal til Afghanistan. Det er ikke EU, der sender dem af sted. Det er vist end ikke NATO, men måske Koalitionen mod Terror, eller er det simpelthen USA?

Den sidste udvikling var ikke kommet, da vi holdt vores høring om EUs militarisering, men terrorangrebet havde sat os alle skakmat (væltet to tårne), og bombningerne af Afghani-

stan var startet, og den ret store skare, der kom til høringen, ville helst diskutere krigen i Afghanistan.

EUs Rapid Reaction Force, Hurtige Reaktionsstyrke, skal kunne operere inden for en radius af 6000 km. fra Bruxelles. Det er meget langt væk.

Krig eller terror

NATO har en paragraf 5 i sit Charter, musketer-eden, der tilsiger alle at stå bi militært og politisk, hvis ét land bliver angrebet. Der er himmelvid forskel på, hvordan man reagerer på krig og terror. Men man sammenlignede bevidst terrorangrebet i USA med Pearl Harbour, altså Japans militære angreb den 7. december 1941.

Det er en følsom og traumatisk episode i den kollektive, amerikanske erindring, og det var også et væbnet angreb, der kunne udløse anvendelse af militærmagt som reaktion. Men angrebene den 11. september var klare terrorhandlinger, og ikke en krig.

Krig eller ikke, det blev en relevant sag for NATO og ikke for EU. Og desertørerne kunne der slet ikke blive plads til, eftersom de tydeligvis slet inder havde med EU at gøre.

Med en høring om EUs militarisering stod man tilsyneladende med en ret svær sag. Tre kompetente oplæg, der gik i vidt forskellig retning, og et publikum, der ville tale om noget helt fjerde. Det skulle imidlertid vise sig, at brikkerne faldt på plads.

Sammenblanding af organisationer

Jan Øberg kom viden om. Han sagde bl.a., at denne skelnen mellem de enkelte organisationer EU, NATO, det hedengangne WEU osv. er ret omsonst. Faktum er, at de enkelte lande kobler sig på, alt efter hvad de vil deltage i og ikke efter, hvilken organisation de tilhører.

Norge kan være med i EU-aktioner, og Sverige - det neutrale Sverige - kan være med i NATO-missioner qua sin

tilknytning til EU. Man drejer kasketten og er med der, hvor man vil.

Niels I. Meyers satte de seneste globale interesser på dagsordenen, og han fik etableret sammenhængen mellem de beslutninger, USA er drivkraften i, og de manøvrer, der foretages i EU, f.eks. for at kunne føre en politik, der klistrer sig op ad den amerikanske og med den amerikanske som legitimering.

Bombetogter, hævnaktioner, statsterror - alt blev forsvaret med en henvisning til kampen mod terrorisme, og EU fulgte lige i hælene på USA. Også med en terrorlovgivning, som de enkelte lande, deriblandt Danmark, er ved at efterligne med et uspiseligt makværk af et lovkompleks. USA, EU og NATO, grænserne er glidende. Det hørte vi atter.

Alternativerne

Jan Øberg har en pointe, der går på, at fredsbevægelsen ikke bare skal være imod. Vi skal også være for. Vi skal være konstruktive i vores kritik. Jan Øberg havde et katalog over forslag, der kan stilles som alternativ til en militarisering af EU. Disse alternativer repræsenterer i hovedsagen ny tænkning. Kun i ringe omfang bringes for længst indhøstede erfaringer.

Men med Mikael Wittes oplæg om desertørerne kom et andet alternativ til krigen ind i billedet. Er det ikke lykkedes at få alternativerne igennem, har magthaverne f.eks. fået et militariseret EU, som faktisk går aktivt ind i en forsvars- eller angrebskrig, så kunne man tro, at løbet var kørt. Det er det ikke. Ikkevold er en menneskeret. Desertører bruger deres ret til at være mod vold. Med livet som indsats siger de nej til at slå andre mennesker ihjel.

Det er aldrig for sent at stoppe ens egen del af krigsmaskineriet.

Således føjede tre meget forskellige oplæg sig smukt til hinanden og til publikum. ●

Høring
3. nov. 2001 kl. 15 - ?
Borups Højskole,
Frederiksholms Kanal 24

EU'S MILITARISERING
mål og midler
Danmarks forbehold

Hovedtaler: fredsforsker Jan Øberg, dr. TFF, Sverige

Panel i øvrigt:
fredsforsker Ulla Holm,
Center for Freds- og Konfliktforskning:
EU og de arabiske lande

professor Niels I. Meyer,
Danmarks Tekniske Universitet:
EU's militarisering i globalt perspektiv

opsamling og spørgsmål: Annelise Ebbe.
ordstyrer: Hanne Norup Carlsen

arrangør: Fredsskattefonden, Aldrig Mere Krig,
Fredsakademiet, Kvinder for Fred,
Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed
Kvækerne
Fri entré

Tegninger: Alexander, 10 år

Alexander Svensson på 10 år lavede tegningerne til plakaten.

En høring - en pamflet

Om planlægning, indledere, økonomi og gennemførelse.

Af Hanne Norup Carlsen

I foråret 2001 besluttede hovedstyrelsen i Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed at ville gennemføre en høring om EUs Militarisering. Denne artikel handler om hvorfor der gik så lang tid før høringen blev gennemført, hvad det koster, om valg af indledere, om praktiske forhindringer og den endelige gennemførelse.

Tid og penge

I foråret 2001 blev beslutningen om en høring taget, hvorfor tog det så lang tid

inden den blev gennemført? Svaret er: Penge.

KILFF er som de andre fredsorganisationer, som gerne ville deltage, nemlig Fredsskattefonden, Aldrig Mere Krig, Fredsakademiet, og Kvinder for Fred, en fattig organisation og det koster at gennemføre et sådant arrangement.

Et budget blev udarbejdet. Det ville koste omkring 50.000 kr. Jeg udarbejdede en ansøgning til "EU-nævnet vedrørende oplysning om EU", som meddelte, at nævnet først trådte sammen i september, og at vi først kunne vente besked i slutningen af september. Beslutningen om en dato for af-

vikling blev derefter udskudt, da der skulle være tid til annoncering eller eventuel aflysning, hvis pengene ikke kunne skaffes.

I alt androg udgifterne kr. 48.325,50. Vi fik bevillingen, men konditionerne er bemærkelsesværdige. Vi skulle selv lægge pengene ud, og først når udgifterne er betalt og regnskabet er afsluttet, kan midlerne fra EU-nævnet frigøres. Det betød, at jeg gik i banken og lånte penge personligt.

I skrivende stund i december har jeg stadig ikke modtaget nogen penge. Er det ikke tankevækkende, at kun fordi jeg har sikkerhed i hus m.m. kan jeg låne penge. En person uden denne sikkerhed kan altså ikke stå for en sådan høring. Er det demokratisk? Man burde klage over denne fremgangsmåde!

Ingen kvinde som indleder

Indlederne var Jan Øberg, Niels I. Meyer og Mikael Witte. Mikael Witte kom til som suppleant for Ulla Holm fra Center for Freds- og Konfliktforskning

Ulla Holm meldte pludselig afbud få dage før høringen - måske fik hun ikke lov til at optræde ved mødet med sit kontroversielle emne "EU og de arabiske lande", altså at emnet var for "farligt" i den aktuelle situation.

Den endelige gennemførelse

Vi bookedede i god tid et lokale på Borups Højskole i København bag Christiansborg. Et lokale som kan rumme 90 mennesker. Vi kunne også have valgt det store til 300 - men hvor mange ville møde op?

Man er altid bange for at det kun er den faste garde på en 20 personer, som viser sig. Det væltede imidlertid ind med mennesker. Vi blev over 100 og ekstra stole måtte bæres ind.

De tre indledere gav hver sit oplæg. Jan Øberg i 45 minutter, Niels I. Meyer og Mikael Witte i 20 minutter, fulgt af en livlig debat. De tre indledere videregav deres manuskripter til offentliggørelse i denne pamflet.

Et godt arrangement synes jeg, og jeg ånder lettet op, når mine penge også er i hus!

EUs militarisering

EU burde overbevise NATO om, at det er langt mere effektivt at bruge pengene på at forebygge krig.

Af Niels I. Meyer

Efter ophøret af den kolde krig, Berlinmurens fald og den russiske præsidents Putins voksende anstrengelser for at blive integreret i de vestlige industrilands klub er det svært at få øje på militære trusler mod Europas sikkerhed.

Alligevel presser en række af de store medlemsstater i EU på for at få opbygget en militær dimension i unionen. Det store spørgsmål er, hvad denne militære dimension skal bruges til, og hvad de reelle motiver for denne militære udvikling kan tænkes at være.

En nærliggende forklaring kan være en ambition hos unionens toppolitikere om at blive en supermagt på nogenlunde samme niveau som USA. Europas Forenede Stater uden et stærkt militær vil i disse politikeres øjne ikke have nogen chance for at kvalificere sig som medlem af en fremtidig klub af supermagter sammen med Kina - og måske Japan og Indien - uden et stærkt, selvstændigt militær.

Sådan udtrykkes det dog ikke af EUs udenrigs- og forsvarsministre. I den kreds taler man mest om EUs muligheder for en fredsbevarende indsats, og for at holde orden på egen hjemmebane. De føler det nærmest flovt at komme rendende til USA efter hjælp, hver gang det brænder på fx på Balkan.

Ambitionen synes at være at komme til at ligne USA så meget som muligt - også på det militære område, selvom det er klart for enhver, at det er en meget langsigtet og meget kostbar ambition. Foreløbig er man ikke kommet længere end til planen om at opstille en udrykningsstyrke på 60.000 mand, som til gengæld i princippet kan blive sat ind langt fra EU i Afrika, Mellemøsten og Rusland i afstande på op til 4.000 km fra Bruxelles.

For disse militærambitiøse politikere er terroraktionen mod World Trade Center den 11. september blevet

en anledning til at presse på for en hurtigere udbygning af EUs militære dimension.

Ved et to-dages møde i Bruxelles for EUs forsvarsministre i oktober havde man ikke svært ved at komme frem til en opfordring om at accelerere udbygningen af den operationelle struktur af den fælles forsvarspolitik, således at EU kunne spille sin rolle i den globale kamp mod terrorismen.

Foreløbig synes det således ikke at have gjort noget større indtryk på forsvarsministrene, at USAs krig i Afghanistan mod terrorismen ikke har været særligt vellykket - for nu at bruge en understatement. Tværtimod er det endnu engang uskyldige civile borgere, der er blevet ofre i krigen, samtidig med at det er blevet demonstreret, at terrorisme ikke kan udryddes med bomber.

USA og England er på vej ud i et hængedynd af en håbløs krig, hvor den eneste chance er at holde inde så hurtigt som muligt. Problemet er, at præsident Bushs og premierminister Blairs retorik har gjort det mere end vanskeligt for dem at finde en passende undskyldning for at stoppe krigen.

EUs militæruddgifter falder svagt

Hvis EU skal leve op til medlemsstaternes ureserverede opbakning til USAs totalkrig mod terrorisme ikke alene i ord, men også i handling, er det bekymrende for de kampglade politikere, at EUs militæruddgifter gennem de seneste år har været faldende.

Der er dog stadig tale om et samlet beløb på omkring 150 milliarder dollars for år 2000, hvilket fx kan sættes i relation til verdens samlede u-landsbistand på omkring 50 milliarder dollars pr. år.

De ti største våbenfabrikanter i USA med Lockheed Martin Co. og Boeing Co. i spidsen havde i år 2000 en samlet våbenkontrakt i USA på omkring 50

milliarder dollars - altså det samme som verdens totale u-landsbistand.

I dag er dette tal meget større på grund af præsident Bush' nye militære ambitioner. Det er svært for EU at konkurrere med USA på våbenområdet, og der er derfor også planer om at koordinere og styrke EUs våbenindustri.

Forskellige skandaler i EU, fx i Storbritannien, har i øvrigt illustreret, at våbenindustrien ikke tager det alt for nøje, når det gælder om at finde kunder - også i lande som er krigstruede og derfor på den sorte liste, når det gælder våbeneksport. Der er stor usikkerhed og hemmeligholdelse omkring de nøjagtige tal for våbeneksporten fra lande som USA, Storbritannien, Frankrig, Rusland m.fl.

Danske politikere vil på banen

I lille Danmark har de unionsbejstrede politikere forstærket deres kampagne for hurtigst muligt at komme af med vores forbehold mod deltagelse i det militære samarbejde i EU. Et af hovedargumenterne har tidligere været, at det er pinligt for os, at vi ikke kan deltage fx i EUs aktioner med minerydning og i forskellige former for fredsbevarende indsats.

Disse argumenter har naturligvis ikke noget reelt indhold. Danmark kan sagtens komme til at rydde miner for FN, hvis vi har ressourcer til det, og der er nok at tage fat på. Det vurderes, at lande som Egypten, Iran, Angola, Cambodia, Irak og Afghanistan alle har mere end 10 millioner miner, der venter på at blive ryddet. Og det kan vel ikke være afgørende i hvilket regi, det foregår, bare minerne kommer væk. Det samme gælder for fredsbevarende aktiviteter.

De samme unionsbejstrede politikere er nu bekymrede for, at vi ikke kan deltage fuldt ud i EUs kamp mod den globale terrorisme. Det er åbenbart ikke nok, at vi er i fuld gang med at afskaffe en række af vore retsbegreber i forbindelse med straffen for en eller anden form for påstået støtte til terrorisme, hvor selv ytringer, der kan opfattes som støtte til terrorisme kan give mange års fængsel.

Hvis det lykkes politikerne at komme igennem med disse panikændringer af vores retssystemer, tegner der sig uhyggelige perspektiver i retning af manglende ytringsfrihed og påtvunget selvrensning.

Strafferetseksperten, lektor Jørn Vestergaard fra Københavns Universitet har påpeget, at regeringens terrorpakke indebærer et spring i strafferammen på en række områder på et vagt og usikkert grundlag, således at den generelle retssikkerhed skrider (Politiken 31/10-2001).

Man risikerer, at landmænd som blokerer Lillebæltsbroen, autonome som vælter en politibil og faglige demonstranter som laver blokader mod busser, fremover kan idømmes lange fængselsstraffe og måske fængsel på livstid.

Den samme risiko kan ramme fredsaktivister, Greenpeace og medlemmer af ATTAC. Vestergaard karakteriserer den samlede terrorpakke, som noget juridisk makværk.

Stop krigen i Afghanistan

Hvis Bush og Blair ikke selv kan finde ud af at stoppe krigen i Afghanistan, bør nogle af deres såkaldte allierede i NATO og EU holde op med deres følgeskab og i stedet udvise selvstændighed og besindighed.

Det første skridt bliver at lægge pres på Bush, så USA stopper krigen i Afghanistan og overlader koordineringen af indsatsen mod terrorismen til FN. USA har for mange særinteresser i de urolige områder, specielt i forhold til olieressourcerne, til at være en troværdig koordinator af disse aktioner.

Ganske vist har FNs Sikkerhedsråd givet USA et vist mandat til en indsats mod terrorismen, men det kan ikke fortolkes som en blankocheck til at føre en omfattende krig mod lande i Mellemøsten. Som påpeget af blandt andre erfarne svenske statsrets eksperter, så er retten til selvforsvar ikke det samme som retten til at føre krig mod en hel nation på et usikkert grundlag.

På kort sigt bliver det af politiske grunde nødvendigt at skærpe sikkerhedsforanstaltningerne mod terrorisme. Der kommer bevæbnede vagter i fly og ved atomkraftværker og andre

sårbare installationer. Samtidig får politi og efterretningstjeneste større beføjelser, således som der allerede er lagt op til i EUs "terrorpakke".

Kunsten bliver her at undgå en panikagtig overreaktion, der går ud over vores retssikkerhed og andre demokratiske rettigheder. Derfor bør en terrorlovgivning ikke jages igennem, men der skal være god tid til debat og overvejelse, således at der kommer rimelige proportioner i den lovmæssige reaktion.

På nogle punkter kan indsatsen mod terrorisme endda komme til at indebære konstruktive ændringer, fx når det drejer sig om at blokere terroristernes økonomiske kilder. Det vil kræve indgreb mod piratbanker og mod den generelle bankhemmelighed, hvilket der længe har været behov for i relation til andre former for økonomisk kriminalitet.

Alternativ til oprustning

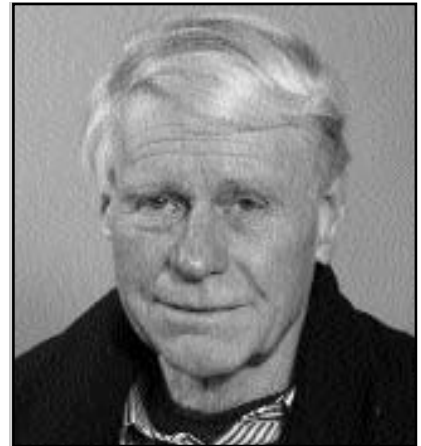
Med bortfaldet af den militære trussel mod Europa har vi fået foræret alle tiders chance for at vise verden, at der er langt bedre alternative muligheder for at skabe fred end de traditionelle militære indgreb.

Mange af disse tanker er ikke nye, men det gør dem ikke nødvendigvis dårlige eller utidssvarende. Når man ser på resultaterne af de mange tragiske forsøg på at skabe fred med militære midler, senest i Mellemøsten, på Balkan og i Afghanistan, så burde det ikke være svært at skaffe genlyd for nytænkning. Men det er det åbenbart alligevel.

EU burde have udnyttet bortfaldet af den militære trussel mod Europa til at konvertere en væsentlig del af regionens militærudgifter til en virkelig fredsbevarende indsats, og til at overbevise NATO om, at det er både billigere og mere effektivt at bruge penge på en forebyggende indsats mod fremtidige krige.

Disse potentielle krige vil nemlig ofte have form af borgerkrige, som grundlæggende skyldes uligheder, undertrykkelse af minoritetsgrupper og elendige sociale forhold.

Religiøse forskelle kan også spille ind, men er ofte et overfladisk dække

Professor Niels I. Meyers forslag til en ændret rolle for FN er uddybet i hans debatbog:

"Udviklingen ulidelige skævhed - Manifest for en ny samfundsorden", der udkom på Gyldendal februar 2001.

for grundlæggende sociale problemer og uligheder. Hvis man accepterer dette som et udgangspunkt for fredsbevarende indsats, så bør pengene først og fremmest bruges på hurtig diplomatisk og mæglende indsats i krigstruede områder kombineret med forskellige former for økonomisk "Marshall-hjælp". En sådan indsats kan ikke på troværdig måde gennemføres med en supermagt som USA i førretøj.

Den koordinerende og udførende rolle bør overlades til et styrket FN, som kan oprette de nødvendige mæglerkorps og etablere kompetente analysegrupper, der følger udviklingen i de konfliktruede områder og tager initiativ til en indsats, inden det er for sent.

Samtidig bør FN tildeles langt større kompetence til at kontrollere våbenhandlen og de enkelte landes produktion af våben. For at komme hurtigt i gang kunne finansieringen af disse nye FN-opgaver i første omgang ske ved en global skat på våbenproduktion og våbenhandel. ●

Jan Øberg er direktør for TFF, Transnational Fond for Freds- og Fremtidsforskning.

Teksterne er oversat fra engelsk af Annelise Ebbe.

TFF har en omfattende samling af tekster om krig og fred på internettet, se www.transnational.org.

Militarisering er en fejl

Har EU-lederne den nødvendige kreativitet til at finde nye måder at handle på?

Af Jan Øberg

Det var helt forudsigeligt, at EU ville blive militariseret. Faktisk forudså en af verdens førende fredsforskere, TFF-rådgiveren Johan Galtung, det allerede i sin bog om EU fra 1972 "A Superpower in Making" (En supermagt på vej).

Det ligger ikke inden for stormagternes natur at se storheden i ikkevold, dialog, tolerance eller at spille rollen som en blandt mange.

EU, hvis hovedspillere er tidligere kolonimagter og nuværende atommagter og/eller kulturelt voldelige, begyndte sin militarisering for omkring ti år siden med det fransk-tyske militær-samarbejde, og den tog et nyt skridt frem med den fransk-tyske aftale i 1998 i Saint Malo.

Og vore dages Nice-topmøde har formodentlig sat militariseringen af EU ind på et nyt spor, hvorfra der ikke kan vendes tilbage, sandsynligvis sporet frem mod en ny Kold Krig.

I dag er det det såkaldte Eurocorps, der formelt har ansvaret for NATO/KFOR i Kosovo. Indadtil kæmper EU med en stadig mere lodret integration, dvs. højere og højere grad af standardisering og harmonisering af flere og flere områder, og med horisontal integration af flere og flere lande.

Udadtil besluttede EU på topmødet i Helsinki i december 1999 at blive en af verdens hovedaktører ved at oprette en anelig militær Rapid Reaction Force (hurtig reaktionsstyrke) i 2003.

Der er forskellige forslag i retning af Europas Forenede Stater, der er fælles valuta, fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, fælles eller harmoniserede love, en struktur med funktioner, der i stigende grad ligner en superstat med en præsident.

Der foregår en intensiveret civil og militærindustriel integration og rationalisering. Og ved topmødet i Nice i 2000 var et Europæisk Charter på bor-

det. Vi får at vide, at en europæisk "hær" ikke er under opsejling. Men kan EU virkelig fortsætte med integration på bogstaveligt talt alle områder uden at ende med noget, der i forbløffende grad ligner et integreret militær?

Hvis det er tilfældet, er det historisk unikt. Hvad angår forsvar og militær, ligger det så ikke i sagens natur, at de kræver mere centralisering, central kontrol, harmonisering, samarbejde, standardisering og integration, end de fleste civile områder?

Målene for styrken i 2003 blev planlagt i 1999 til 60.000 mand. Men landene har allerede forpligtet sig til 70.000. Med reserverne vil man ende på 225.000 soldater. Og ikke just traditionelle fredsbevarende våben.

Sverige har for eksempel bevilget AJS 37 Viggen jagermaskiner, en undervandsbåd, korvetter og en mekaniseret bataljon. Storbritannien har forpligtet sig til 18 krigsskibe og op til 72 kampfly. Ministrene siger til borgerne, at det er til katastrofehjælp, humanitær hjælp, naturkatastrofer, minerydning og fredsbevarelse. Styrken skal tjene som støtte, og vil kun blive brugt som en sidste mulighed, når alt andet er blevet forsøgt for at forhindre konflikter i at udvikle sig til voldelige kampe.

Men hvis den modelleres efter Kosovo-tilfældet, så er netop Kosovo eksemplet par excellence på det forebyggende diplomatis fiasko og på, at diplomatiet støtter militæret.

Civile aspekter af krisestyring

Vi får også at vide, at EUs mest betydningsfulde del er civil, og at civil krisestyring sammen med tidlige analyser, tidlig varsling og voldsforebyggende diplomati er hovedsagen. Men den nuværende struktur og afbalancering af ressourcerne viser ikke den pointe.

Tidligere har Kommissionen udviklet en fortegnelse over 25 kategorier (der omfatter 300 specielle aktioner)

med civil krisestyring. Blandt dem finder vi bogstavelig talt alt, såsom operationer mod terrorisme, støtte til frie medier, uddannelse af efterretningstjeneste og juridisk personale, såvel som uddannelsescentre for konfliktløsning.

Der må altså opstilles nogle prioriteter. Ifølge dokumenter fra Det Europæiske Råds Feira-topmøde i juni 2000 havde en Midlertidig Komité for civile aspekter af krisestyningen sit første møde kun tre dage før topmødet (16. juni) og kunne næppe have nået at udvikle særlig megen identitet.

Appendix tre af Feira-dokumentet nærmer sig det civile aspekt på følgende måde:

“Forstærkningen af Unionens muligheder med hensyn til den civile krisestyring skal frem for alt forsyne den med tilstrækkelige midler til at stå over for komplekse politiske kriser ved:

- at handle for at forebygge udbrud eller eskalering af konflikter;
- konsolidere fred og indre stabilitet i overgangsperioder;
- sikre komplementaritet mellem de militære og de civile aspekter af krisestyring, så de dækker alle Petersberg-opgaverne.”

Hvordan gøres det så operationsdygtigt? De områder, der prioriteres sammen med målformuleringen er:

(I) Politisamarbejde under kriser og i relation til:

(II) Styrkelse af retssystemet, dvs. bistå med genetablering af et juridisk og strafferetsligt system til overgangssamfund og/eller genopbygning efter konflikt/krig.

(III) Styrkelse af den civile administration - uddannelse af eksperter til opgaver i forbindelse med genetablering af administrative systemer, der er brudt sammen.

(IV) Civil beskyttelse - såsom eftersøgning og redning i forbindelse med katastrofehjælp.

Det bør stå klart for enhver, at enhver henvisning til civil krisestyring - konfliktanalyser, tidlig varsling, opmærksomhed mod de menneskelige dimensioner af konflikter, uddannelse af mæglere, fredsarbejdere, socialarbejdere, psykologer, konfliktløsningseksperter, forhandlere og aktiviteter, der retter sig mod at styrke

civilsamfundet, forsoning og tilgivelse - mangler i betænkelig grad.

EU versus FN og OSCE

Feira-topmødet besluttede, at EU-styrken skal indsættes “både som reaktion på et krav fra en organisation som FN og OSCE, der skal stå i spidsen for en styrke, og hvor det er hensigtsmæssigt i en uafhængig EU-aktion”.

Det blev også besluttet, at “foreslå NATO at skabe fire 'ad hoc arbejdsgrupper' mellem EU og NATO inden for områder, der er identificeret i den sammenhæng: sikkerhedsspørgsmål, målduelighed, midler der giver EU adgang til NATO-aktiver og -muligheder og definition af permanente ordninger for EU-NATO-samaråd”.

Da FN var på sit højeste som fredsbevarende organisation var der udsendt omkring 70.000 Blå Baretter. Ved udgangen af oktober 2000, var tallet nede på 37.000, et tal der omfatter observatører, civilt politi og soldater.

Storbritannien, der vil indsætte 12.500 soldater i EU-styrken, har 312 i FNs fredsbevarende styrker. Sverige, der vil bidrage med 1500 til EU-styrken, har 192 i FN, hvoraf 46 er soldater. Hvis EUs stærkeste nationer ønsker, at FN skal være førende i det fredsbevarende arbejde, er det underligt, at organisationen systematisk er blevet drænet for økonomiske midler, arbejdskraft og legitimitet, mens EU søger at opbygge en operativ styrke, der er dobbelt så stor på bare tre år.

Det er de samme lande, der aldrig har kunnet levere tilstrækkeligt veltrænede Blå Baretter (for eksempel til Srebrenica i tide) med lettere og mindre sofistikeret militært udstyr til verdens vigtigste fredsskabende organisation.

Det er også dem, der under bombningerne af Jugoslavien i 1999 krænkede FN-Charterets basale værdier om at “skabe fred med fredelige midler”, og så bort fra bestemmelsen om at have et FN-mandat. Den svenske statsminister holder fast ved, at EU-styrken også vil være et bidrag til FN. Men det rejser øjeblikkelig spørgsmålet: Hvorfor beslutter USA og EU ikke omsider at gøre FN til det, FN burde være og havde en chance for at blive efter afslutningen på den gamle Kolde Krig?

EUs turbo-militarisme

Den vigtigste begivenhed i forbindelse med etablering af den politiske atmosfære, inden for hvilken turbomilitariseringen af EU nu finder sted, er erfaringen fra Kosovo i 1999.

De europæiske ledere accepterede, at USA overtog showet, tog den diplomatiske føring og bakkede den op med en overvældende militærmagt, som næsten hensatte de europæiske NATO-partnere i beskuers rolle. Førende EU/NATO-partnere anerkendte den strukturelle svaghed og den manglende evne til at bære byrden, og bakkede deres diplomatiske bestræbelser op med magt.

I forbifarten kan man notere sig, at Kosovo er den bedste enkeltstående illustration af den manglende evne til:

- a) at diagnosticere konflikten,
- b) at iværksætte tidlig varsling,
- c) at anvende tidlig lytning og
- d) at komme med en samling fornuftigt kreative og acceptable konflikt-dæmpende og mæglende initiativer.

Det er også den sag, hvor man har set hemmelig våbenhandel og militærtræning, efterretningstjenesters infiltration i fredsmissioner, dobbeltspil og vestlige alliance-dannelse med yderligtgående separatistiske nationalister og en seen bort fra moderate, ikkevoldelige, politiske faktorer. Det enkle faktum står tilbage, hvad enten det dækkes eller ikke dækkes i den vestlige mainstream-presse, om vi er længere væk fra en løsning på det egentlige spørgsmål, end vi nogensinde før har været.

Det er erkendt, at nogle vestlige ledere i 1999 fortalte deres befolkninger forskellige ting, der skulle retfærdiggøre 78 dages bombninger, og som viste sig enten ikke at være hele sandheden eller skamløse løgne.

Ingen af de dybe og komplekse konflikter er blevet løst i området - fem år efter Dayton og 18 måneder efter bombningerne (artiklen er dateret 7. december 2000, red.).

Den nuværende internationale mission har problemer med finansiering og har ikke været i stand til at forhindre etniske udrensninger, lovløshed og autoritære principper i Kosovo på trods af, at de har flere tropper og civile end Beograd nogensinde har haft til at opretholde lov og orden.

Kosovo er blevet et spørgsmål, der deler - om ikke ligefrem et vendepunkt i - de euro-atlantiske relationer. EU har brokket sig højt som svar på det, som amerikanerne de facto siger: vi klarede bombningerne og fik vores base dér, vi betalte langt det meste, nu er det jeres tur til at klare freden.

Kredse tæt på George W. Bush har mere end antydnet, at USA ikke bliver der meget længere. Så Europa kan sidde fast med en ekstremt dyr blindgyde-protectorats-lignende situation i de næste årtier. Først var der Kosovo, så var der Kosova og i en overskuelig fremtid vil der være "Kaosovo". En fiasko, hvad angår diplomati, moral og fredsskabelse, bliver nu gjort til en metode. Af EU.

Historiens ikkevoldelige ironi fortjener at blive nævnt. Kosovo-albanerne

startede på en ikkevoldelig vej og fik ikke andet end øjentjeneri fra Vesten. De endte med en ekstremt voldelig politisk kraft med Vestens opbakning.

Som kontrast til det blev de nationaliteter, Serbien udgøres af, i et årti eller mere spærret inde bag Milosevic' interner og Vestens ydre tremmer - kort sagt: alvorlig vold. De undgik imidlertid, hvad vi alle frygtede, nemlig borgerkrig og anden frygtelig intern vold og brød tremmerne ned med ikkevoldelige midler.

Officielt bliver de støttet af Vesten. Men hvor længe hvis de ikke efterkommer Vestens krav?

(Hvis hr. Kostunica forbliver den Vojislav Kostunica, jeg kender, og det tror jeg, han gør, er han ikke den mand, Vesten vil se som samarbejdspartner på lang sigt.)

Kosovo handlede om 10 andre ting

Det er ikke svært at se, at Kosovo ikke kun - og måske end ikke hovedsagelig - handlede om Kosovo. Sagen handlede om:

1) et element i opbygningen af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i EU, som var på vej "op";

2) en vadesten på vej til og ind i NATO-udvidelsen;

3) en chance for at styre det meget svækkede Rusland, og

4) en chance for at forbedre adgangen til olien i Kaukasus.

5) Yderligere kunne situationen bruges som brændpunkt for de indbyrdes forbundne konfliktformationer og strategiske teatre: Balkan, Mellemøsten og Kaukasus. Det skabte et modsætningsforhold til Rusland, nogle af naboerne i området, Indien og Kina og kunne således godt af fremtidige historikere beskrives som begyndelsen til en ny Kold Krigs-formation mellem Vesten og disse vældige magter.

6) Serbien-Kosovo-konflikten kunne også bruges til at fremme markedsøkonomien. Det blev skrevet ind i Rambouillet-teksten, at Kosovo skulle sætte gang i en markedsøkonomi, ligesom det havde stået i Dayton-aftalen. Vesten kunne én gang for alle få et fodfæste og sprede vestlige værdier og institutioner - og støvler - over hele Kosovo.

7) Kort sagt havde ikkevold tabt og militæret vundet.

8) Dertil kommer, at hele affæren kunne bruges som bevis på, at USA og NATO - ikke EU og bestemt ikke FN (som aldrig havde været på banen i en Kosovo-mission før krigen) eller OSCE - var fredsbevarene, fredsfrembringerne og fredsskaberne. FN blev tvunget til at forlade Makedonien, hvor organisationen havde haft en af sine mest succesfulde missioner, kun nogle få uger før bombningerne startede. Så FN (der er den eneste organisation, der kan sige at være synonym med det meget brugte udtryk det "internationale samfund") blev forkastet som verdens nye fredsbevarer.

9) Det næste er, at med CIAs infiltration af OSCEs KVM-mission blev Kosovo også en afslutning på den organisation som en vigtig og stærk regional organisation.

10) Og endelig kunne USA benytte lejligheden, som man også havde gjort i Bosnien og Kroatien, til at vise, at Europa ikke kunne handle sammen, og at USA måtte løse nogle problemer i Europas baghave. Kort sagt blev EU som EU ydmyget.

Den hurtige militarisering af EU sender nu et signal om et "aldrig mere".

Forsøg på verdensdominans

Hvis Vestens operationer på Balkan handlede om fred, var det en meget speciel fred, der blev fremkaldt på en meget speciel måde. Man må håbe, at dette ikke er, hvad EU har planer om at gentage i forskellige konfliktområder inden for 4000 kilometers rækkevidde, eller i noget som helst konfliktområde i verden.

Den svenske forsvarsminister, Björn von Sydow, har bekræftet, at der ikke er defineret geografiske grænser for, hvor EU-styrken skal intervenere. Kort sagt var Balkan og Kosovo især en gave til dem, der ønskede at fremme NATO og underminere FN og andre mere civile organisationer.

Det var et springbræt for dem der ønsker, at USA skal bevæge sig fremad, ikke som en kraft inden for civilisation og en kreativ, ny konfliktstyring, men i rollen som verdenspoliti, verdensdommer og verdensdominator. Er det langt ude at arbejde med den hypotese, at USA sigter mod verdensdominans i denne periode af historien mellem et meget svækket Rusland og et Asien på vej op?

Overvej de samtidige forsøg fra USAs side på at kontrollere moderne computerrelaterede teknologier og bioteknologi, verdensmarkedet og verdenshandlen, fredsbevarelse i verden, verdenshavene, verdens ressourcer og verdens miljø. (Sidstnævnte gøres ikke ved at blive enige om globale normer i Kyoto og Haag, men gennem miljømæssige modificeringsteknikker til krigsformål som HAARP).

USA er også den eneste stat, der planlægger at blive i stand til at udkæmpe en atomkrig, og endog med politiske formål og ikke kun som reaktion på et angreb. Eftersom en sådan krig betyder en mulig ødelæggelse af verden, har USA planer om at overleve den ved hjælp af det planlagte selvbeskyttende BMD, Ballistic Missile Defence (Ballistisk missilforsvar).

Yderligere er det sådan, at intet land i menneskehedens historie har udkæmpet så mange krige, intervenseret så mange steder, brugt sin efterretningstjeneste i så vid udstrækning og solgt så mange våben.

Tilføj så endelig til dette den styrke, med hvilken amerikansk kultur, amerikanske medier og nyhedsbureauer - end-

og som de stærkeste på verdensplan - former folks opfattelse af verden og hemmeligt aflytter folks holdninger (for eksempel gennem Echelon og andre lytteapparater rundt omkring i verden), og man har nogle ikke just uvæsentlige indikatorer på ovenfor nævnte hypotese.

EU burde yde et bidrag til fred

EU ser altså sin chance nu. Den ønsker også at værne sig selv mod for stor amerikansk dominans i fremtiden. Det nyeste eksempel på den mere og mere omfattende uenighed - hvis ikke værre - mellem EU og USA kom, da forsvarsminister William Cohen advarede de europæiske forsvarsministre i Bruxelles den 5. december (2000, red.) og i virkeligheden sagde, "prøv aldrig at konkurrere med NATO, koordiner med NATO, og lad os - USA - kontrollere anvendelsen af militærmagt og interventioner".

De midler, EU har valgt for at spille en rolle på verdensplan, var først økonomiske og fra nu af også militære. Mens det første kan lykkes, vil det sidste ikke gøre det i overskuelig fremtid. Hvis en lille magt ønsker at bekæmpe en større, er den første tommelfingerregel: Vælg ikke et felt, hvor modstanderen er meget stærkere. Så hvis EU vælger at militarisere sig, vil den vedblive at være en europæisk underafdeling af NATO.

Hvis EU derimod gør tingene anderledes, drager en anden lære af Kosovo, og beslutter sig for at håndtere konflikter rundt omkring i verden på en ny måde, kan den blive meget stærkere, og endog en moralsk kraft - og stærkere end USA på de fleste magtskalaer.

Den kan blive en fremtidens magt i stedet for en kopi af sin koloniale fortid og af det nuværende NATO. Den kunne formodentlig også skabe mindre mistro blandt mennesker og regeringer inden for en radius af 4000 kilometer og hinsides det, mennesker der vil have mindre grund til at spørge, hvad i alverden EU er ude på i fremtiden?

Vi må bestemt spørge, om EU-lederne har en vision om Europa i den fremtidige verden og den nødvendige kreativitet til at se en ny "civilisations-mission" som et led i denne nye måde at handle på.

Teksten er skrevet den 7/12-2000. ●

EUs konfliktstyring i 1990'erne var for dårlig

Det fører ikke nogen vegne, når lande på samme tid optræder som fredsmæglere og våbenhandlere.

Af Jan Øberg

Den foregående artikel handlede om de konklusioner, EU tilsyneladende har draget af Balkankrisen og især Kosovo. Den lærer jeg - der er fredsforsker med noget kendskab til området - vil præcisere, går i en helt anden retning, nemlig følgende:

1. EU må først og fremmest forbedre sin evne til at diagnosticere og forstå komplekse konflikter, sørge for tidlig varslings, tidlig lytning og tidlig handling og må gå ind med civilt beredskab for at skabe samtaler, dialoger, brainstorme og forhandlinger i tæt samarbejde med alle konfliktens parter. Jeg vil foreslå, at EU forsøger at skære ned på alle nationale interesser og at gribe ind så upartisk som muligt og angribe problemer snarere end aktører. Det er vigtigt at forstå, at jo tidligere vi intervenserer, og jo mindre voldelig en konflikt er, des lettere er det at kontrollere prestige, nationale interesser og andre - for konfliktløsning forstyrrende - overvejelser.

2. Det, vi kan lære af den dårlige krestyring på Balkan i de sidste ti år, er også, at de fleste regeringer og udenrigsministerier har brug for professionelle, når de skal håndtere konflikter, ligesom de har brug for professionelle, når de skal tage sig af militære spørgsmål. Det er helt åbenlyst, at mange NGO'er med professionelle folk inden for konfliktåndtering har gjort mere godt og mindre skade end mange regeringer. De bør have plads i EUs konfliktåndterings-struktur.

3. Vi kan helt bestemt også lære, at det ikke fører nogen vegne, når enkelte lande forsøger at spille mange roller på samme tid, mæglere, dommere, fredsbearbere, fredsfremtvingere, våbenhandlere, sanktionsskabere, humanis-

ter etc. Det fører ingen vegne, når de har nationale/nationalistiske interesser, mens de underviser i at få fred i stand sammen med lokale parter. Hvis Tysklands egentlige interesse på Balkan er at opnå indflydelse og sprede D-mark, så lad være med at kalde det "fred". Hvis amerikanerne vil have Bondsteel-basen på Jugoslavisk territorium, den største base de har bygget siden Vietnamkrigen, så sig ærligt til folk og medierne, at USA er engageret af andre grunde end en bekymring for menneskerettighederne.

4. Vi kan også lære, at fredsplaner nok skal udvikles ovenfra, men bestemt også nedefra, og at alle konfliktens parter skal have en andel. For eksempel kunne forskellige fredsplaner præsenteres forud for folkeafstemninger, og folk kunne få en mulighed for på demokratisk vis at stemme for den fredsplan, de tror tjener deres interesser for fremtiden bedst - af én eneste grund: at det er dem, der skal leve med den. Og af den nuværende situation i Kosovo kan vi lære, at det ikke er let at besætte et uroligt område og konstruere det socialt som et demokrati med tolerance og forsoning.

5. Mere end enhver anden lære vil jeg understrege én: at fred og fredsskabelse til syvende og sidst handler om at sætte mennesker øverst på dagsordenen. Vi må beskæftige os med folks opfattelser af det, der adskiller dem fra deres medmennesker, hvordan de opfatter sig selv, konflikten og de "andre". Vi må beskæftige os med frygt (der er meget vigtigere end "det onde", når man skal forklare, hvorfor folk skader hinanden), med had, intolerance, fortvivlelse. Kort sagt med de grundlæggende årsager til volden, snarere end blot at lægge låg på ilden og lade hånt om de grundlæggende årsager. ➔

Og jeg mener, at vi må udvikle kriterier for de bedste praksiser, og at beslutningstagere både burde være mere ydmyge og mere selvkritiske over for det arbejde, de har lavet i fredens navn.

Jeg må vedgå, at den lære jeg her taler for hører til et nyt paradigme. Hvis man skal dømme ud fra EU-dokumenter og planer, ønsker EU ikke noget af det. Nogle af grundene hertil synes at være, at læren og paradigmet er uforenelige med et traditionelt magtbegreb (magt er magt over andre, ikke over én selv), de har ikke "sex appeal" over for karrieremagere, de vil ikke gøre EU til en ny supermagt eller tilfredsstille det militærindustrielle kompleks.

De er også helt uforenelige med mandlig tankegang i almindelighed og mandlig elitær tankegang i særdeleshed.

EUs krisestyringsorganisation

Der er ikke meget tilgængeligt om det, men EUs krisestyring er ved at tage form. Krisestyringen vil blive varetaget inden for Generalsekretariatets regi (GAC). Komitéen for Permanente Repræsentanter (COREPER) - medlemsstaternes faste repræsentanter - træffer mange af beslutningerne, efter at de forskellige spørgsmål er behandlet i arbejdsgrupper.

Brændpunktet i krisestyringsstrukturen bliver den Midlertidige Politiske og Sikkerhedspolitiske Komité (IPSC). Repræsentanterne fra EU-Kommissionen og Rådssekretariatet, Tidlig Varsling og Planlægnings-enheden (PU) og EUs Militære Stab (EUMS) tager del i møderne. Komitéen for Civile Aspekter af Krisestyring tager ikke del i møderne, men rådgiver.

Så er der den midlertidige Militære Stamme, der senere skal blive til EUs Militære Komité (EUMC), og som består af medlemsstaternes forsvarschefer og skal rådgive Solana, øverste leder (HR) for den Fælles Udenrigs- og Sikkerhedspolitik (CFSP) og Generalsekretær (SG).

PU der blev etableret forud for Helsinki-topmødet i 1999, er tilknyttet Solanas kontor, der også huser Situationscenteret (SITCEN), der samler civil og militær ekspertise til vurdering af efterretningsinformationer.

Civil dimension er underudviklet

Hvad angår arbejdskraft, vil for eksempel EUs Militære Stab med militære og civile eksperter nå op på omkring 100, dobbelt så stor som det gamle WEU og halvt så stor som NATOs internationale militære stab. Der vil blive omkring 100 militære eksperter, der skal vurdere efterretningsdelen.

Det er værd at citere fra oktober-udgaven (2000, red.) af European Security Review (europæisk sikkerhedspolitisk magasin), der bliver udgivet af Center for Europæisk Sikkerhed og Nedrustning (CESD) og den Internationale Sikkerhedspolitiske Informationstjeneste i Europa (ISIS), hvorfra ovenstående sammendrag af strukturen er hentet:

"I sammenligning med forberedelsen til den militære vurdering af information, der har med krisestyring at gøre, ser de nye civile strukturer i Rådet ud til at være ret svækkede. Politienheden har en samlet stab på 20, der vil blive hårdt pressede, når de skal møde de udfordringer, der ligger i at behandle information fra medlemsstaterne, åbne kilder (inklusive rapporter fra NGOer) og de andre EU-institutioner."

Det er helt tydeligt, at den civile dimension ikke bliver prioriteret. Sverige har været en vigtig fortaler for denne civile dimension, og Sverige opretholder sammen med andre EU-politikere det synspunkt, at den civile komité er helt fundamentalt betydningsfuld, mens den militære "kun" tjener som sidste udveje.

Men som det står nu, er dette ikke troværdigt. Det er tydeligt, at der ikke er arbejdskraft og andre ressourcer til effektivt at overvåge og analysere udviklingen i konfliktområder rundt om i verden. Og det er relevant, eftersom EU ikke har defineret grænser for en eventuel intervention.

Ingen koordinering

Det er også indlysende, at der ikke er nogen forsamling, råd eller komité, der systematisk koordinerer og samarbejder med organisationer i det civile samfund, NGOer der har med konfliktløsning at gøre eller fredsforskningsin-

stitutter. Så længe EU bliver kaldt et fredsprojekt, og dens militærstyrke retfærdiggøres med henvisning til fredsskabelse, er et råd af ovennævnte karakter meget relevant.

Dertil kommer, at mens der er fire arbejdsgrupper til koordinering af EU-NATO i krisestyring, og den centrale skikkelse i alt dette er Javier Solana, tidligere generalsekretær for NATO, synes der ikke at være nogen parallelle råd eller komitéer til koordinering mellem EU på den ene side, og organisationer som FN, OSCE, OAU og andre regionale regeringsorganer og potentielle konfliktløserne på den anden.

EU-NATO samarbejdet blev presset igennem i Nice, uden at der samtidig blev lavet en lignende funktion i forhold til de ovenfor nævnte organisationer. Hvis EUs bestræbelser først og fremmest gik i civil retning, ville det være naturligt at diskutere den grundlæggende relation til og samarbejdet med OSCE, den eksisterende, civile, europæiske sikkerhedsorganisation.

OSCE er stadig uforskammet underbemandet med kun en håndfuld civile på Center for Konfliktforebyggelse i Wien. Med den skrappe reduktion i organisationens indflydelse skulle man have troet, at EU ville have draget nogle konklusioner af det, da man skulle opbygge en lignende enhed.

På basis af dette lader der til at være meget få beviser for, at EUs krisestyring, som den ser ud i dag, er stærk, hvad angår civile foranstaltninger, og at man kun vil bruge militære midler som sidste udveje.

Indtil videre ser det organisatorisk ud, som om det er omvendt. Og det er sandsynligt, at EUs Hurtige Reaktionsstyrke (RRF) og militære opbygning vil gøre den europæiske "sikkerhedsarkitektur" endnu mere kaotisk og uigenensigtig. Den kunne faktisk være konfliktskaber inden for Europa og over for USA.

EU afhængig af USA og NATO

Det er ikke nogen hemmelighed, at EU militært er meget mindre og mindre effektivt end USA. Tallene taler for sig selv: Mens USAs militærudgifter ligger omkring 300 milliarder dollar (3,2 procent af bruttonationalproduktet),

ligger EUs på 165 milliarder dollar (2,1 procent af deres samlede bruttonationalprodukt), og mens USAs udgifter stiger, falder EUs støt.

USA bruger 39 procent af sine militæruddgifter på personel, EU 61 procent, hvilket er tegn på, hvor meget mere teknologi- og kapitalintensivt det amerikanske forsvar er. USA bruger 24 procent af sine forsvarsbudgetter på nyt udstyr, gennemsnittet i EU er kun 14.

Og det måske vigtigste for fremtiden: USA brugte 36,5 milliarder dollar på militær forskning og udvikling i 1999, mens de europæiske NATO-medlemmer til sammen kun brugte 8,9 milliarder dollar. Europæiske NATO- og EU-medlemmer er også historien om fordobling og langt mindre integration og fusion end den amerikanske militærindustri.

Man kan finde eksperter, der mener at den amerikanske Revolution i Militære Anliggender, RAM, øger kløften mellem Europa og USA i en sådan grad, at europæisk militær snart vil være ude af stand til at operere side om side med amerikanerne, fordi de teknologisk set er bagefter!

I en overskuelig fremtid vil EU militæraktioner være stærkt afhængige af ressourcer i NATO og USA, det være sig forskellige former for efterret-

ningstjeneste, satellitovervågning, luftbro-kapacitet, kodede kommunikationssystemer osv. Husk at USA varetog omkring 70 procent af alle bombetogterne mod Jugoslavien. Og på trods af det faktum, at EUs allierede på papiret havde omkring to millioner mand under våben, tog det dem lang tid at få omkring 30.000 (omkring to procent af dem) på jorden i Kosovo.

Hvis EU skal optræde som mili-

tærmagt i krig og/eller fredsskabelse, må EU overvinde denne historiske og strukturelle underlegenhed. Det vil kun være muligt, hvis EU (og NATO-allierede i Europa, der ikke er medlemmer af EU) rationaliserer og koordinerer alle militære funktioner meget mere effektivt i fremtiden og øger deres militære investeringer betragteligt.

Det er yderligere min påstand, at EU - ved at vælge militærkraften som målestok - vil bringe sig selv i stadig voldsommere konkurrence med USA og forblive afhængig af USA i årtier. Hvad EU skulle gøre for at blive mere uafhængig er at udvikle en niche for sig selv, en niche der vil stå for verden omkring EU som meget mere attraktiv og forenelig med fremtidens professionelle konfliktstyring.

Formelt medlemskab irrelevant

Ordene Europæisk Hær er irrelevante. To hypoteser kan fremsættes her: Den første er, at bortset fra den symbolske betydning for nogle østeuropæere, betyder det overhovedet ikke længere noget, hvilken organisation et land formelt bliver optaget som medlem af. Den flydende "arkitektur" gør det irrelevant.

Sverige kan deltage i det hele uden at være medlem af NATO. Og Norge, der ikke er medlem af EU, har til hen-

sigt at yde det største bidrag pr. indbygger til EU-styrkerne. EU vil samarbejde med ikke-EU-lande inklusive USA og Canada, og ikke-EU-lande opmuntres til at deltage i EU-styrken - overlappende med aktiviteter og øvelser med ikke-NATO-lande, der deltager i en række NATO-aktiviteter.

Den anden er, at det kun er et figenblads-argument, når vi får at vide, at EUs Hurtige Reaktionsstyrke ikke er og ikke vil blive en europæisk "hær". Man kan tilføje: I det mindste ikke endnu. Hvis EU en skønne dag bliver en føderation, bliver styrken til en EU-hær.

Men pointen er, at det vi traditionelt forbinder med en national, stående, indkaldt, territorial hær ikke længere er relevant. Den nuværende model arbejder med kontingenter af tropper, der vil blive trænet og samlet med kort varsel og sat under en central kommando.

Den tyske generalmajor Klaus Schuwirth, øverstkommanderende for den Tyske Hærs Fjerde Korps i Potsdam, er allerede udpeget som leder af EUs Militære Stab i Bruxelles, med den britiske generalmajor Graham Messervy Whiting, der leder EUs militære komité, som næstkommanderende.

Figenbladsdiskussionen blev opsummeret vidunderligt af Romano Prodi, formand for EU-Kommissionen: "Hvis man ikke vil kalde den en Europæisk Hær, så lad være med at kalde den en Europæisk Hær. Man kan kalde den Margaret. Man kan kalde den Mary-Ann." (Daily Telegraph, 17/11-2000).

Den 10. februar 2000 erklærede Romano Prodi også over for et lettisk publikum, at "et hvilket som helst angreb på eller en hvilken som helst aggression mod et EU-medlemsland vil være et angreb eller en aggression mod hele EU, det er den højeste garanti".

Som jeg tidligere har skrevet: "Hvis denne udtalelse implementeres, som den er udtalt, markerer den et kvantespring af EU fra en socio-økonomisk union til en militær forsvarsalliance. Sådan en udvikling kan risikere at fremme udviklingen af en ny kold krig i Europa".

Alt, hvad man behøver at gøre, er at konsultere Lewis Carrolls *Alice i Eventyrland*, hvor Klumpe Dumpe siger: "Når jeg anvender et ord, så betyder det lige, hvad jeg vil have, det skal betyde - hverken mere eller mindre".

Og Alice svarer: "Men spørgsmålet er, om du kan få ordene til at betyde vidt forskellige ting".

Og Klumpe Dumpe svarer: "Spørgsmålet er, hvem det er, der bestemmer - det er det afgørende".

Han kommer derpå med et eksempel på, hvor meget et ord kan betyde ("u-ransagelig") og opsummerer: "Når jeg lader et ord arbejde så meget, betaler jeg det altid ekstra -".

Alice er bestemt kommet til Euro-land.

Teksten er skrevet den 11/12-2000. ●

Navne og forkortelser

Center for Europæisk Sikkerhed og Nedrustning (Centre for European Security and Disarmament, CESD)

Den Internationale Sikkerhedspolitiske Informationstjeneste i Europa (International Security Information Service, Europe, ISIS)

Den øverste leder (High Representative, HR) for den Fælles Udenrigs- og Sikkerhedspolitik (Common Foreign and Security Policy, CFSP) og Generalsekretær (SG)

EUs Militære Komité (EU Military Committee, EUMC)

EUs Militære Stab (EU Military Staff, EUMS)

Generalsekretariatet (General Affairs Council, GAC)

Hurtig Reaktionsstyrke (Rapid Reaction Force, RRF)

Komitéen for Permanente Repræsentanter (Comité des Représentants Permanents, COREPER)

Midlertidig Politisk og Sikkerhedspolitisk Komité (Interim Political and Security Committee, iPSC)

OAU (Organization of African Unity)

Tidlig Varsling og Planlægningsenheden (Early Warning and Planning Unit, PU)

Kan vi undgå krig og imperialistisk politik?

EUs militarisering skyldes, at den vestlige kultur grundlæggende er militaristisk og tilbøjelig til vold.

Af Jan Øberg

Hvordan er det muligt at militarisere den Europæiske Union med så ringe opmærksomhed fra og så lille viden om det i medierne, i den offentlige debat og blandt de politiske beslutningstagere?

Hvordan går det til, at idéer som militær, humanitær intervention, bombing, krigsførings-strategier og en uophørlig strøm af nye, mindre våben såvel som masseødelæggelsesvåben bliver "solgt" til offentligheden som fredsinstrumenter? Lad os begynde med nogle få afsøgende teser, som jeg tror understøtter de nuværende globale militariseringstendenser, gennemtvunget som de er af Vesten.

1) På trods af alle de gode ting, der også kan siges om Vesten, er den vestlige kultur en grundlæggende militaristisk, voldstilbøjelig civilisation. Direkte og strukturel vold, psykologisk vold, kulturel vold og vold som underholdning er så gennemstrømmende i kulturen, at det tager sig "naturligt" ud for flertallet.

Tese 1: Systemet er kulturelt blindt og fundamentalt voldeligt. Den vestlige sociale kosmologi taler for en fred, der tillader, ja endog kræver og legitimerer vold.

2) Konflikter handler om to parter, af hvilke den ene repræsenterer det onde. "Problemet" lokaliseres hos en aktør og ikke i strukturen, tankegangen eller situationen. Konfliktløsning handler om at udslette det onde, dvs. en aktør og ikke konflikten mellem aktører. På den måde skal ond vold kontrolleres eller bekæmpes med god vold. Kort sagt: Fortæl mig om din kosmologi, og jeg vil fortælle dig, hvilken form for konfliktløsning du

sandsynligvis vil anvende! Buddhas udtalelse om, at det eneste vi behøver at dræbe er viljen til at dræbe, en udtalelse som peger på den fundamentale ærbødighed for liv, er uforenelig med den generaliserede, vestlige kosmologi og dominerende politiske doktriner.

Tese 2: Vestlig kosmologi er monoteistisk og tror på én sandhed - vores egen naturligvis. Mulige andre sandheder opfattes som truende, korrupte, slyngelagtige og "onde". Parter i konflikt med hinanden ses som enten helt gode eller helt slemme/"onde", ikke som komplekse, som blandede. Sameksistens? Ja, men kun med dem der fundamentalt set er som vi eller vil leve i overensstemmelse med vores kosmologi, med "os" men ikke med "dem". Det betyder grænseløs ekspansion: jo større, jo mere kontrol - og jo mere frygter vi at tabe.

3) Supplerende hertil: Vesten i almindelighed og ledere i USA/EU ser sig selv som udvalgte, som (selvophøjede) prinser for fred, som dem der må tage den "hvide, civiliserede mands byrde" på deres skuldre og bringe fred til verden efter at have udslettet det onde i mindre civiliserede områder.

Tese 3: Lederne har messianske motiver.

4) Verden bliver kompleks, informationer og beslutninger kommer så hurtigt i vej, at de fleste borgere ikke har en chance for at få den relevante, alsidige viden og tage del i en demokratisk debat, før der allerede er truffet beslutninger, der ikke står til at ændre. Der er en truende afgrund, hvad angår informationer og tillid, mellem repræsentanterne og dem, de repræsenterer, og den bliver større i takt med disse processer, om ikke hurtigere.

Tese 4: Borgerne føler sig magtesløse, og den politiske apati og fremmedgørelse truer demokratiske normer og regler. Borgerne mangler tro på politikerne, men politikere, der fører sig frem som frelsere, udviser også foragt for borgerne, når de er skeptiske over for de storslåede projekter og den voldsomme hast, de føres frem med.

Det er en farlig blanding: Vold snarere end ikkevold + enevælde snarere end pluralisme + frelseradfærd snarere end ydmyghed + fremmedgørelse af borgerne snarere end deltagelse. Med systemer der spændes til bristepunktet og endnu flere kæmpestore (og storhedsvanvittige) projekter, til at reparere systemet, kan disse elementer i den moderne politik fremkalde et generelt systemnedbrud, fulgt af udbrud af decentraliseret, borgerbaseret vold, borgerkrig eller international krig. Lad os på dette punkt introducere optakten til den femte tese:

5) Vrangforestillingen om storheden (tese 3) kan forbindes med en anden type selvbedrag i den klassiske psykologi: fornemmelsen af at blive forfulgt. Det kan ske indefra eller udefra.

Kan det være sådan, at Vestens ledere og lederne i den EU-verdensmagt, der er ved at se dagens lys, føler, at de kan blive forfulgt indefra af deres politiske modstandere og nogle af deres borgere? Jeg tænker her på populistere, nynazister, ressource- og informationsfattige, venstreorienterede, grønne,

kvinderne og de unge, der alle har forskellige grunde til at være alt andet end begejstrede for den fremtid, der bliver skabt for dem og hen over hovedet på dem?

Se på de "familiefotos" der bliver taget med de samme få statsmænd og ministre, når de mødes i EU, NATO, OSCE, Davos eller IMF. Det er ikke usandsynligt, at de har en stærk gruppefølelse og bliver betragtet af deres respektive vælgere derhjemme som mere loyale over for hinanden, end over for vælgere.

Kan det være sådan, at lederne - mere eller mindre bevidst - føler, at de en skønne dag kan blive forfulgt udefra, fra ikke-Vesten, af bogstaveligt talt resten af verden på to måder:

a) af verdens samspilsramte, fattige, asylansøgere og andre ofre for globalisering og for Vestens grådighed og luksus midt i en verden, hvor flertallets basale behov stadig ikke opfyldes?

b) af nyopståede magter i Asien og andre steder, der ikke længere vil finde sig i et Vesten, der ikke har nogen svar på de virkelige globale problemer ud over fortsat udbytning, marginalisering, pervers forbrugerisme og - hvis det er nødvendigt - militær dominans? Og så:

Tese 5: EU-ledere frygter, at Vesten skrumper ind, om ikke synker i et makrohistorisk perspektiv på grund af tendenser og dilemmaer som disse? De frygter, at den amerikanske politik, der sigter mod verdensdominans, i stigende grad vil skabe modsætninger mellem alle, herunder dem selv, i en sådan grad, at enden på det vestlige overherredømme vil komme snarere før end siden, og de ønsker at beskytte det ikke-amerikanske Vesten mod den skæbne. De tror kort sagt, at de kan redde Vesten - eller friholde Vesten i længere tid - fra dette sammenstød af civilisationer (der er helt forskelligt fra Huntingtons).

EU som en modmagt til imperialismen? Mange europæere er opmærksomme på det europæiske projekts mangler og risici, men de fremmer EU som en magt, der skaber balance i forhold til amerikansk "imperialisme" og domi-

nans, hvilket i nogen grad ligger mellem linjerne i ovenstående teser.

Men ét spørgsmål må stilles: er de kun mod USA som en imperialistisk magt, og ikke mod supermagt-adfærd og imperialismen som sådan? Tror de, at EUs imperialismen og militære intervention er foreneligt med det, som de også taler for og opfatter som et fredsprojekt? At EU i løbet af de næste 30-50 år vil blive mere menneskelig og ikke basalt set vise de samme træk som alle de andre imperialistiske aktører i historien, at EU vil blive en ny form for næstekærlig imperialismen? Er der rent faktisk nogen pointe i at være mod amerikansk imperialismen og for EU-imperialisme?

Er det virkelig sandt, at der ikke er nogen anden vej til at danne modvægt til USA end at imitere det og blive lige så "væmmelig", som USA er blevet i manges øjne rundt omkring i verden? For mig ser det ud til, at den intellektuelle, politiske og moralske udfordring ligger i at tænke mere kreativt, at gøre noget helt nyt for en helt ny fase af menneskehedens historie og ikke erstatte et imperium med et andet. Europa og resten af verden burde have set nok, mere end nok af den slags nu.

Jeg mener, at vi har brug for noget, der går ud over politisk videnskab, økonomi og forsvar for at forklare EU-projektet. Jeg tror, vi har brug for et perspektiv, der omfatter makrohistorie, verdensorden og psyko-kulturelle dimensioner. Jeg har hentydet til nogle elementer og vil overlade til folk, der har større ekspertise, at kritisere de fem - indrømmet impressionistiske - teser ovenfor og komme med mere indsigtfulde og dybtgående idéer. Lad os nu vende tilbage til EU-bureaukratiet mikroniveau.

Demokrati i militarisering.

Punkt 1: Hvordan overbeviser man borgerne i stedet for at lytte til og repræsentere dem?

EU's eliter er tilsyneladende ude af stand til at forestille sig en ny supermagt, der retter sig mod værdier som kulturel, økonomisk og politisk ikkevold, bløde værdier, alternativ sikkerhedspolitik, økologisk balance, retfærdighed og en verdensorden, der tillader

en grundlæggende standard for de mange, før de få klatrer højere op ad den materielle, forbrugeristiske stige. Derfor går EU efter at blive en traditionel form for imperialistisk magt.

Det er derfor også usandsynligt, at EU vil udvikle sig uden en stærk militær komponent. I det lange løb må EU blive mere selvstændig og mindre afhængig af USA. Der er tegn på en stigende selvhævdelse og derfor allerede stor amerikansk bekymring.

Den nye militaristiske stemning vil fuse ud uden forskellige konkrete manifestationer. Rationalisering, samarbejde og militærindustrielle sammensmeltninger kan give nogle resultater. Men højere militærudgifter er et sine qua non.

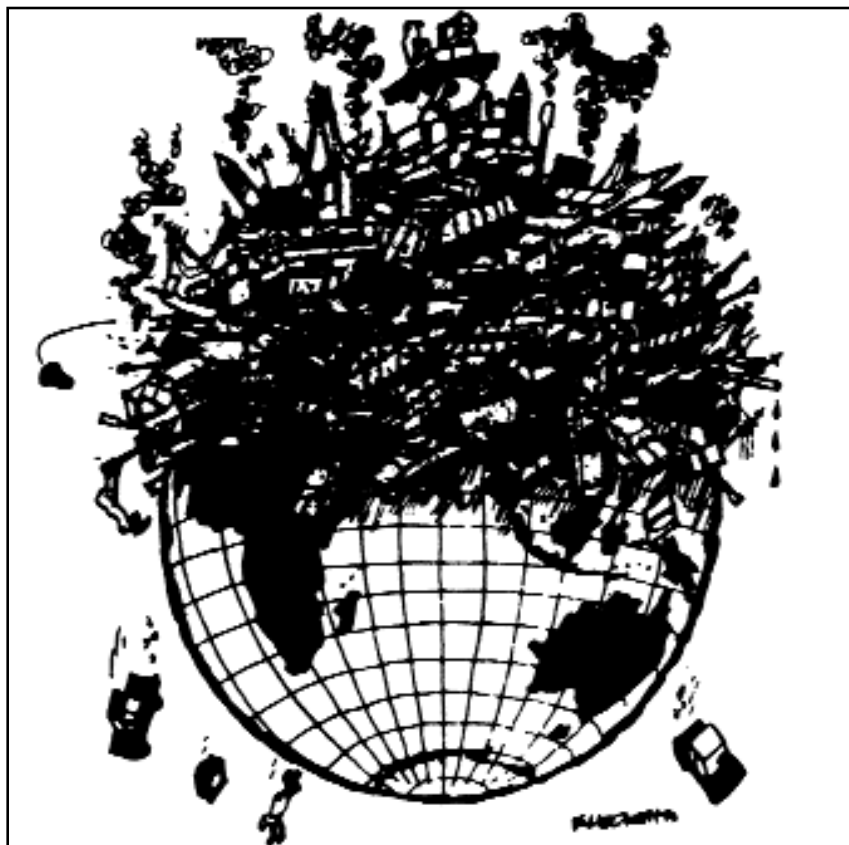
Det peger tilbage på projektets demokratiske fundament: vil de europæiske skatteydere automatisk acceptere alt dette på det politiske og det økonomiske plan? Eller vil de kun gøre det, hvis de får at vide, at verden i stigende grad er et farligt sted, endnu farligere end det var i den Kolde Krigs velmagtsdage.

EU-ledere vil blive fanget i dilemmaet mellem på den ene side den politiske argumentation for, at alt dette kun tjener ædle mål som minerydning, fredsbevarelse og humanitær hjælp og på den anden side de økonomiske byrder, der må lægges på borgerne i forbindelse med de højere militærudgifter, der skal virkeliggøre drømmen om en militariseret supermagt.

Punkt 2: Militarisering behøver ingen trusler og tillader ikke gennemsigtighed.

Problemet er, at der ikke er nogen trusler i eller omkring Europa, over for hvilke EUs militarisering og Hurtige Reaktionsstyrke er (det mest passende) svar. Ingen af dem, der taler for den udvikling, har sat grænserne: Hvilke opgaver skal vi ikke udføre, hvilke missioner skal vi ikke engagere os i, hvilke geografiske grænser sigter vi ikke ud over?

Det er blevet et mantra, at hele denne nye "sikkerhedsarkitektur" er åben, indbydende, overlappende, den arbejder i netværker og er baseret på skiftende grupper eller alliancer, på repræsentation i forskellige organer og ad hoc-arrangementer, som senere -

hokus-pokus - bliver permanente organer. Medierne har tabt sporet og citerer overvejende pressemeddelelser, dvs. det som beslutningstagerne ønsker, at folk skal vide, og ikke det de bør vide. De er fyldt med formaliteter og legitimeringer snarere end med realiteter og problemer.

Dette er kort sagt ikke alene et demokratisk underskud. Det kan gøre demokratiet til en parodi. Det svækker ansvarlighed, forpligtelse og gennemsigtighed. Der er for mange kokke, der fordærver maden i dette fredsprojekt, og de kunne meget vel ende med at forberede krig, selvom de ikke havde intentioner om det.

EU-systemerne er overbelastede, EUs rolle på verdensplan er allerede alt for bred og urealistisk at dømme efter de seneste ti års bemærkelsesværdigt forvirrede politik på Balkan. Spørgsmål om beslutningstagernes normer og delingen af magten, indflydelsen og stemmerne står stadig uløste tilbage, mens EU bliver ved med at storme frem mod nye og endnu større megaprojekter som for eksempel militarisering.

For at få alt dette til at se rigtigt ud og få EU til at fremstå som ædel, må

man enten opfinde pseudokriser/trusler og puste proportionerne op eller finde en virkelig, der helst skal ligge langt væk fra europæisk grund. At vende opmærksomheden væk fra indre problemer og (bogstaveligt talt) samle kræfterne mod en ydre udfordring er ikke noget nyt.

Punkt 3: Europas sikkerhed er som arkitektur mere vakkelvorn end smuk.

Den europæiske sikkerhedsarkitektur af i dag er uigennemtrængelig. Der er overlappende medlemskab af NATO, det tidligere WEU, EU, OSCE, Europarådet, Partnerskab for Fred, det Euro-Atlantiske Partnerskabsråd, det NATO-Russiske Råd osv. Der er ingen grænser for antallet af koordinerende organer mellem dem og for antallet af undergrupper, ad hoc-enheder, komitéer osv. inden for hver enkelt.

Ikke-NATO-lande deltager i NATO-operationer; ikke-EU-lande vil deltage i EU-operationer. Hvis et land af en eller anden grund ikke kan deltage i en aktivitet med én identitet, kan det finde en anden blandt et antal evigt skiftende "alliancer", "forsamlinger", "associerede aftaler", "arrangementer", "initia-

tiver”, “partnerskaber” og “netværker” og alligevel komme med sit bidrag.

Denne spredning er så kompleks for ikke at sige kaotisk, at man kan undre sig over, hvordan den skal kunne fungere, hvis den en skønne dag skal. Med anvendelse af sociologisk lov er min hypotese enkel, og vi så den konkret udfoldet i tilfældet med bombningen af Jugoslavien. De stærkeste, de der er størst og kontrollerer informationer og efterretninger, og som investerer mest, tager føringen - uden hensyn til formelle beslutningsstrukturer, der under alle omstændigheder vil blive overset, når man skal have tingene gjort i en krigsituation.

Punkt 4: Autoritære principper - at stemme om, men ikke vælge det uigenkaldelige.

Tre demokrati-relaterede aspekter kan tages op i forbindelse med EU. For det første har europæerne, så længe EU har eksisteret, fået at vide ved hvert vendepunkt, at der kun var én vej frem, hvis deres land ikke skulle “lukkes ude og miste indflydelse der, hvor beslutningerne bliver taget”. De kunne kort sagt stemme, men ikke vælge mellem flere alternativer for fremtiden.

For det andet har der været en betragtelig systemforøgelse. En valgmulighed forude præsenteres som “naturligvis med de beslutninger, der er truffet eller den Traktat, der er underskrevet ved det ene eller det andet møde engang i fortiden”. En beslutning har med andre ord en række relaterede beslutninger på lager.

Og for det tredje er en truffet beslutning uigenkaldelig. Prisen for at have afvigende synspunkter kan blive høj i enhver organisation, som kæmper for at tale med én stemme i komplekse sager.

Hvis man kombinerer de tre, har man en cocktail, der øger det fæmøse “demokratiske underskud” snarere end mindsker det. Ingen institutionelle reformer kan afhjælpe EU-projektets fundamentalt topstyrede, autoritære karakter. Hvis de karakteriserer den generelle udvikling i EU, karakteriserer de sandsynligvis ikke mindre militariserings specielle proces.

Tolv konfliktscenarier

Hvad vil fremtiden bringe for et militariseret EU?

Af Jan Øberg

Hvis moderne våbens livscyklus er omkring 20 år, er det den minimumstidshorizont, som ansvarlige beslutningstagere bør arbejde med.

Vi ved ikke, hvad fremtiden vil bringe i EU eller andre steder, men man kan forestille sig forskellige udviklinger og situationer - her med et blik på hvad den reelle funktion af et militariseret EU kan blive.

1. EUs borgere vil udgøre omkring fem procent af verdens befolkning.

Hvordan vil de 95 procent se på et militariseret Fes-

ting Europa, der bliver ved med at sidde på privilegier og udnytter relativt underbetalte menneskelige og naturlige ressourcer til sine egne formål? Hvis EU i stigende grad bliver lukket for dem, der banker på døren med endog meget klare

humanitære formål?

2. Hvad med *indre konflikter i EU-sfæren* - etniske, socio-økonomiske konflikter, klassekonflikter, konflikter mellem et første-, et andet- og et tredjeklasses Europa? Hvad med stigende spændinger mellem EUs indbyrdes stridende ledere, Frankrig, Storbritannien og Tyskland? En sådan strid behøver ikke at blive militær for at blive alvorlig for projektet.

Hvis projektet efterhånden falder fra hinanden, hvilke valgmuligheder vil nytillkommende have, hvilke andre europæiske strukturer, nye eller gamle, er der at bygge på? (Det er usandsynligt, at alt går godt eller sker i overensstemmelse med deklamationer og handlingsplaner.) Og hvad med mere eller mindre militariserede lokale, indre majoritets-/minoritetskonflikter i fremtidige medlemsstater? Hvad med

tilfælde som albanske væbnede aktiviteter i Sydserbien eller opbygningen af en spænding mellem Beograd og Podgorica?

3. Hvordan skal EU håndtere en *voksende konflikt med USA*? Vil det ske ved at holde kursen og skærpe modsætningen mere og mere, klare sig igennem på bedste beskub eller generelt føje sig efter diktater fra storebror, hvis tankegang har gennemsyret NATOs udenrigsministerier i en sådan grad, at det er svært at se, hvordan de fleste af dem ville blive i stand til at skifte om og begynde at tænke og handle uafhængigt.

4. Hvad med risikoen for *en splittelse basalt set i en nordlig, sydlig, vestlig og østlig regionalisering*, hvis centrum ikke holder? Ville Sverige i så fald vælge at regruppere sig sammen med de andre nordiske

lande eller blive en vasal af Tyskland?

5. *Hvis de østeuropæiske kandidater efterhånden bliver vrede* på grund af skuffede forventninger, vil de så gå sammen og danne deres eget Øst-EU og knytte sig til andre længere sydpå i Mellemøsten og Kaukasus og et fremtidigt, reformeret og stærkere Rusland?

6. I tilfælde af en - lad os sige - *fremtidig militær amerikansk og/eller NATO-intervention i Mellemøsten* (det kan ikke for evigt fortsætte, som det kører nu) eller i Kaukasus, hvordan vil EU som EU reagere? Vil EU være på den ene side, på den anden side eller neutralt over for parterne, vil EU være med, mod eller neutral over for NATO i almindelighed og USA i særdeleshed?

7. Eftersom der ikke er noget tegn på et strategisk koncept, som EUs konfliktstyring er baseret på, *kan EU så*

forblive neutralt i en konflikt om kaspisk olie og dens tilstrømning til Vesten?

8. Der er en alvorlig konflikt i Georgien mellem den centrale regering i Tblisi og udbryderrepublikken Abkhasien og nogenlunde det samme er tilfældet med Sydossetien. Hvad er det præcis, EUs konfliktstyringseksperter vil have EU til at gøre og ikke gøre i tilfælde af en øget spænding? Er styrkens sammensætning og antallet af våben, der er overført til den nye EU-styrke, resultatet af en underbygget vurdering af behov, civile såvel som militære? Eller i denne region: hvad med Tjetjenien, kan EU se en rolle for sin Hurtige Reaktionsstyrke der?

9. Det kurdiske problem kunne være et andet fremtidigt urocenter. Det ville være interessant at se en liste med mulige aktioner, som EU kunne anvende. Og der må helt bestemt eksistere sådanne dokumenter, der kan tjene som basis for udviklingen af det maskineri, der skal stå for den militære og civile krigsstyring.

10. For nylig tilbød TFF-rådgiveren og medlem af Europaparlamentet Per Gahrton i et svensk dagblad et konkret scenario: *et statskup i Saudi Arabien*. Nogle revolutionære overtager olien, smider udenlandske kapitalinteresser ud og begynder at hænge regimets folk i lygtepæle og fængsler i hundredvis af borgere. Landets betydning og dets olie-rigdom taget i betragtning vil USA måske gå enegang øjeblikkelig. Men hvorfor ikke EU engang i fremtiden? EU er også afhængig af olie og kan bestemt ikke sidde med hænderne i skødet, når menneskerettigheder bliver så groft krænkede.

11. Og hvorfor så ikke tage det *lange blik i tid og rum*? EU planlægger at blive i stand til at intervenere så langt som *6000 kilometer fra Bruxelles*. Det dækker steder som størstedelen af Rusland, Beijing, Thailand, Kuala Lum-

pur, Afrikas sydlige spids, Sao Paolo, Equador og Columbia, Centralamerika minus Mexico. I det store og hele alle tidligere kolonier og måske omkring 40 af verdens igangværende krigsteatre. At holde fred inden for dem - sandsynligvis omkring 75 procent af verden - er ikke nogen ydmyg plan. Det blotte faktum, at der tilsyneladende eksisterer sådan en ramme er nok til at kalde projektet megalomanisk. Hvordan forventer EUs ledere, at disse områder, der skal interveneres, og steder, der skal pacificeres, vil reagere? Hvor stor en våbenspredning kan denne horisontale militarisering sætte i gang i løbet af de kommende få årtier (mens USA sørger for den vertikale militarisering af rummet og havene)?

12. En ny kold og efterhånden varm

krig kan udgøre *et afsluttende civilisations-scenario*. Hvis Vesten føler en relativ svækkelse over for magter, der er på vej op, såsom sandsynligvis Kina, Indien, dele af Fjernøsten og Rusland, som så snart det er i stand til det kunne ønske at rejse sig fra sin

nuværende ydmygelse og genopbygge sin globale status.

Det er slet ikke usandsynligt, at disse tre giganter vil komme tættere på hinanden i løbet af de kommende årtier. Andre kan slutte sig til i et nyt toblok-system under ledelse af disse tre på den ene side og USA og EU (NATO+EU-militær) og amerikanske allierede inklusive Japan mod øst på den anden. Det er altså et scenario, hvor Vesten og Orienten i en vis udstrækning kæmper mod hinanden, naturligvis ikke så skarpt, men noget der er langt mere globalt, langt mere civilisationsbetinget og langt mere skæbnesvangert end den Kolde Krig, der holdt sig inden for Vesten og havde sit Jerntæppe hængende mellem et østligt og et vestligt Europa, der var baseret på vesteuropæiske filosoffer som Karl Marx og Adam Smith.

Hvad skal vi med scenarierne?

Realistiske? Sandsynlige? Maler vi bare fanden på væggen? Scenarier er per definition spekulative og afsøgende. De kan hjælpe os til at tænke mere dækkende på fremtiden og på, hvordan vi skal håndtere problemerne. De kan også være en hjælp til at afklare forholdet mellem mål og midler.

Det fuldkomne fravær af sådanne scenarier i den offentlige debat og af offentligt tilgængelige planer for anvendelsen af EUs Hurtige Reaktionsstyrke og mekanismer til konfliktstyring er til syvende og sidst måske det mest bekymrende aspekt af militariseringen af EU. Det EUs ledere nu konstruerer skal vi leve med, betale for og se i funktion de næste 5, 10 eller 25 år.

Ingen af de nuværende EU-aktiverter sender signaler om en filosofi, en politik eller en organisation, der tager sigte på tidlig varsling, voldsforebyggelse og fred med fredelige midler. Hvis europæiske ledere sætter al deres prestige og 95 procent af konfliktstyringsmidlerne og de menneskelige ressourcer ind på opbygning af militære interventionsstyrker, så er de *civile* midler forudbestemt til at blive det svageste element.

De vil komme ind, efter at våbnene er blevet brugt af de stridende parter og af USA/NATO/EU, når krigshærgede samfund skal genopbygges (erfaringen fra Kosovo). Vore dages almindelige tankegang med hensyn til konfliktstyring er kort sagt, at man sandsynligvis tillader om ikke ligefrem skaber spiraler af vold og modvold, lokalt og globalt.

Bekymringen med hensyn til EUs militarisering og præsentationen af mulige og ønskværdige alternativer *kan kun udtrykkes ikkevoldeligt med værdighed og tungtvejende argumenter*.

Deltagere i protestbevægelser, der bruger vold, fordi de mangler kreativitet og engagement, har ingen moralsk baggrund for at overbevise politikere, der mangler kreativitet og fremmer voldelige konfliktstyring, om ikkevolds-princippets fortrin!

Teksten er skrevet den 3/1-2001. ●

Et fredeligt Europa - noget nyt

Fred fremmes gennem konstruktive forslag og dialog

Af Christian Hårleman og Jan Øberg

I de foregående artikler er der udtrykt bekymring over den fortsatte militarisering af EU. Nogle vil sige, at der ikke findes alternativer. Vi tror, at der altid er alternativer, at demokratier er karakteriseret ved alternativer, og at åbent diskuterede alternativer vil forbedre kvaliteten og legitimiteten af den måde, hvorpå samfundet træffer beslutninger.

Dertil kommer, at det er en intellektuel og demokratisk udfordring ikke kun at kritisere, men også at være konstruktiv. Hvis vi kun fortæller folk, at vi tror, de tager fejl, så er det ikke sandsynligt, at de vil lytte.

Hvis vi imidlertid siger: "Hvad er jeres holdninger til denne form for idéer og handlemuligheder?" kan vi nu og da komme i dialog med dem og så et frø. De fleste mennesker i magtcirklerne lever deres hverdag i en tidsramme og et socialt rum, hvor visse tanker, holdninger og idéer simpelthen ikke tages op. TFF er en lille og konstruktiv

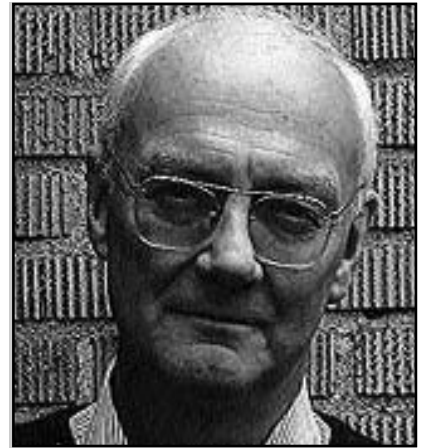
stemme med forslag, der så snart det er muligt reducerer brugen af strukturel og direkte vold. Når det handler om EU, fører det igen vegne at være "anti" over for projektet eller skeptisk over for nogle af dets manifestationer, såsom EUs militarisering og rolle i konfliktstyring.

Det, der er brug for, er en systematisk, verdensomspændende dialog om betydningen af fred og hvordan forskellige betydninger vil konkurrere om at få indflydelse på fremtiden for EU og EUs daglige politik. En første betingelse er, at vi befrier os selv fra den tro, at de ting, der sker, er de eneste ting, der kan eller skal ske.

Demokrati handler ikke om at stemme ja eller nej til en mulighed, der præsenteres, det handler om at engagere folk i dialogen om mange alternativer og så tage en afstemning for at nå frem til det, der passer bedst med situationen.

Fred fremmes af konstruktive forslag og dialog.

Autoritære principper og vold med det modsatte.

Christian Hårleman er rådgiver ved TFF, Transnational Fond for Freds- og Fremtidsforskning.

Med henblik på at gøre EU og Europa til en faktor i verdensfreden følger her 32 forslag, store og små, som alle kan diskutere. De er grupperet i nogle få kategorier. Listen er ikke udtryk for prioriteringer. En EU-politik må stykkes sammen af mange elementer, idéer og foranstaltninger i forskellige kombinationer afhængig af omstændighederne.

32 forslag til yderligere brainstorm og dialog

A) Mod et økonomisk fredeligt Europa

Ny økonomi - kan betyde noget andet
- Hvis EU udviklede en ny økonomi og nye relationer til dårligt stillede lande og folk over hele verden og i stadig mindre grad benyttede sig af udbytende handels- og investeringsbetingelser, ville man - på lang sigt - yde et synligt bidrag til fattigdomsreduktionen, og også reducere risikoen for krig og miljøkatastrofer. Hvis EU ikke kun skal definere sig selv som et

fredsprojekt, men rent faktisk være det, må man ikke alene hjælpe med at reducere den direkte vold, men også reducere det nuværende bidrag til strukturel vold.

- I sine konkrete dag for dag-operationer med verden må man sætte mennesker øverst på dagsordenen, sætte tilfredsstillelsen af basale menneskelige behov blandt de fattigste som den absolutte, indiskutable topprioritering.
- EUs ledere må endog have nok mod til at sige til de europæiske borgere: "Vi i Europa er så mange gange mere

velhavende og har så meget mere sikkerhed end dem i bunden af samfundet. Vi behøver jeres forståelse og hjælp til at løse det største problem af dem alle og løse det så hurtigt, vi kan: vi må for altid afskaffe de mekanismer, der tvinger 1,2 milliarder mennesker til at leve for under én dollar om dagen og 2,4 milliarder til at mangle tilstrækkelig sanitet. Vi i Europa må holde vores luksusforbrug tilbage et stykke tid, indtil de liv reddes." (Tallene stammer fra UNDP, FNs Udviklingsprogram.)

Et historisk bidrag til global voldsreduktion

- Og de skulle ikke bare nøjes med at tale om det. De skulle gøre det. Og når de så har gjort det, har de ydet et større bidrag til verdensfreden end nogen anden organisation i historien. De har givet ordene "humanitær intervention" et relevant indhold. De har globaliseret humanismen, og ikke kun økonomiske transaktioner og profitmageri. De har vist, at EU er noget nyt og noget helt andet end USA. Og de har vist, at alt dette kan gøres for blot en brøkdel af verdens militæruddgifter i dag. Og når det er gjort, vil der være mindre brug for militæruddgifter, fordi krige også (ikke kun, naturligvis) opstår på grund af ulige forhold, håbløshed og uretfærdighed på mange niveauer.

- At gøre sådan noget kræver mere moralsk mod og flere visioner, end det kræver at lade militærindustrielle komplekser og interventionisme, forbrugisme og miljø-ødelæggelse, markeds- og profitmotiver fortsætte usvækket og at rubricere de lappeløsninger, man laver på grund af dem, som "fredsskabelse" og "konfliktstyring".

B) Menneskelig sikkerhed og alternativt forsvar

Reduktion af vold mod kvinder og børn

- Rundt omkring i verden har omkring hver tredje kvinde oplevet vold i et nært forhold. Over hele verden bliver omkring 1,2 millioner kvinder og piger under 18 år handlet til prostitution hvert år. Der er 100 millioner børn, der lever på gaden, der er 300.000 børnesoldater og 6 millioner, der bliver såret i væbnede konflikter. Vi har set, hvordan soldater opfører sig ikke kun i krige, men også i såkaldte fredsmissioner som for eksempel i Bosnien og Kosovo. De der ønsker, at EU skal være en militariseret aktør kan ikke også handle med troværdighed, hvad angår reduktion af kønsspecifik vold og vold mod børn. EU kan kort sagt ikke udvikle sig på den måde, som EUs voksne, mandlige ledere ønsker og samtidig kalde EU for et fredsprojekt.

Alternativt forsvar og fælles sikkerhed

- Sikke en fantastisk lejlighed i menneskehedens historie: ingen lande i EU

føler sig truet af et andet EU-land, og mange ser ikke en militær trussel fra nogen som helst anden side. Det betyder, at alt hvad de har brug for, er et defensivt militær, en civil komponent og så beskyttelse af borgerne mod handelssanktioner, miljøkatastrofer og den slags. Det kan naturligvis ikke udelukkes, at en eller anden form for truende situation kan udvikle sig i fremtiden. På den måde behøver EU ikke længere nogen langtrækkende, offensive våben til at afskrække fjender, som man gjorde før i tiden. Det betyder omlægning til rent alternative forsvarsmetoder, overvejende civile men måske også militære (defensive, kun til forsvaret af ens eget territorium, men ikke truende over for andre), eftersom det i lige så høj grad er en demokratisk ret at gå ind for militært forsvar, som det er udelukkende at gå ind for ikkevold.

- Fælles sikkerhed var en idé, der blev udviklet i slutningen af den Kolde Krig, og den kan ikke anvendes i dag. Men i et bredere perspektiv havde Palme-Kommissionen en meget klog pointe: vi kan ikke opbygge sikkerhed og tillid med nogen, hvis vi samtidig truer dem eller har kapacitet til at true eller dræbe dem, hvis vi en skønne dag skulle beslutte os for det.

- Er det ikke på tide at udvikle en form for sikkerhedsdoktrin for fælles forsvar i Europa - før vi fortsætter med våbenteknologier, strategier og doktriner, der var passende under den Kolde Krig - og før EU vover sig ud i freds-, sikkerheds- og stabilitetsaktioner på jorden op til 6000 kilometer fra Bruxelles?

- En sådan ny tankegang vil også reducere europæiske selskabers våbenhandel og anden indtjening på krig. De vil kun producere det, deres egne lande har brug for.

Styrk og udvid OSCE

- Ingen anden statslig organisation har været så nyttig med hensyn til opbygning af tillid og reduktion af spændinger i det moderne Europa. OSCE har et maskineri til konfliktanalyse, tidlig varsling og missioner på jorden, som - når man tager organisationens lille størrelse og ressourcer i betragtning - har gjort meget imponerende ting. Med alle medlemmerne i det tidli-

gere Sovjetunionen og organisationens fundamentalt civile fremgangsmåde vil det være meget mere relevant at opbygge fred med OSCE, end med EU.

- En styrkelse af OSCE vil også være en virkelig gave fra EU til FN, til FNs fredsskabende muligheder og FN-Charterets normer, hvorimod EUs integration med NATO ikke vil være en gave til FN.

Atomvåben-frihed og -fri zoner

- Så længe europæiske stater enten besidder atomvåben eller deltager i atom-baserede strategier og politikker, er der intet hold i den påstand, at Europa er et fredsprojekt. Det er heller ikke demokratisk. Hvis regeringerne turde, ville de lade europæiske borgere deltage i en folkeafstemning med spørgsmålet som: Vil I gerne have at jeres land skal forsvares med brug af atomvåben? Der ville næppe være 10 procent for. Så længe EU-lande fører en atompolitik, giver de også en undskyldning til lande, der er på tærsklen til at blive atommagter. Når nogen ejer våbnene, betyder det, at de spredes. Løsningen er afskaffelse af dem.

Vurdering af konflikt- eller voldsrisiko

- På samme måde som miljøstudier fokuserer på de mulige konsekvenser for miljøet ved visse økonomiske, teknologiske og andre politikker, kunne EU være spydspids for en lignende udvikling på fredsfronten: EU kunne vurdere risikoen for øget spænding, konfliktadfærd og direkte vold som følge af EU-politik og politikken sandsynlige virkninger inden for og uden for EU.

Forsoningsinstitutter, Øst-Vest og Nord-Syd

- Det vil være naturligt for Europa, der er centrum for humanisme og oplysning, at fokusere kraftigere på den menneskelige dimension af konflikter, krig og fred. Hvad vil være mere naturligt end at etablere centre for forskning i forsoning og handling på steder, hvor der er konflikter, inden for Europa - lad os sige i Serbien eller Kroatien, den baskiske provins, Kosovo, et eller andet sted på den linje der engang udgjorde Jerntæppet?

- Hvad med en afrikansk-europæisk

bestræbelse på at håndtere den skade og den fortræd, der er gjort gennem historien, og hvordan skal man gøre brug af den på en konstruktiv måde for at hjælpe det afrikanske kontinent til omsider at komme på linje med Europa, hvad angår kultur, religion og mange andre ting.

- Hvad med en lignende bestræbelse på at bringe fredselkende palæstinensere og israelere sammen i en længevarende bestræbelse på at fokusere på de menneskelige, socialpsykologiske, kulturelle og samfundsmæssige faktorer i den konflikt? Med et blik på fremtiden kunne det også være nyttigt for europæere at lære mere om islam, arabisk kultur og den måde, man lever på i hele Mellemøsten og i Kaukasus-området.

C) Borgeres fredsuddannelse, tolerance og forsoning

Folk til folk: EU og verden

- Et meget godt argument for EU er, at den hjælper med til at bringe unge mennesker sammen og hjælper dem til at studere i udlandet og på den måde fremmer international forståelse. Det er sandt, godt og rigtigt. Men inter-europæisk forståelse er allerede meget bedre og går lettere end bredere interkulturelle møder. Det er ikke nok at bedre den europæisk-europæiske forståelse. I en globaliseret verden er det faktisk provinsialisme. Bedre global forståelse (og således fred) kræver mange flere programmer, der gør det muligt for unge europæere at møde, arbejde sammen med og lave projekter sammen med arabere, folk fra Afrika, Mellemøsten, Sydamerika, det tidligere Sovjetunionen, Indien, Asien osv. - og udveksle steder at bo i længere perioder, gensidig hjælp og ikke envejs-hjælp.

Uddannelse i fred, konfliktanalyse, konfliktløsning og ikkevoldelig politik

- Hvis EU-diplomater i stigende grad skal tjene som konfliktstyrere, har de brug for uddannelse og træning i begreber og færdigheder, ligesom de ville have i enhver anden profession som jura, medicin eller økonomi. Fredsakademiet, der er nævnt nedenfor, kunne være et sted, men EUs universiteter kunne fokusere mere på

disse emner, og NGOer kunne også yde nogen træning, når de har praktisk såvel som teoretisk kompetence.

- Lad os antage, at europæiske unge og andre borgere ville være interesserede i en generel fredsuddannelse og lære om andre kulturer, måder at tænke på og fredskulturer for at navigere mere gnidningsløst i en internationaliseret, globaliseret verden. EU kunne etablere en fond med midler, der skulle sætte internationale, nationale, offentlige og private skoler og nye eksperimenterende fredsskoler og NGO-universiteter i stand til at påtage sig en systematisk fredsuddannelse af borgerne.

- Idéen er ikke at have et specielt fredsemne, idéen er at udvikle et fredsperpektiv på alle emner, det være sig historie, litteratur, kultur, teknologi eller fysik. - Europæiske medier kunne opmuntres til at rapportere om fredsnyheder, positive begivenheder, at rapportere fra fredsområder. Radiostationer kunne begynde med en fredshistorie om morgenen, telefonprogrammer med fredsforslag til forskellige store og små konflikter, og vi kunne se fredskonkurrencer om aftenen. TV kunne sende fredsdokumentar-programmer og have studiediskussioner om freds- og udviklingsspørgsmål, hvilket alt sammen ville tjene til at øge bevidstheden om verdens problemer og skærpe kreativiteten over for løsninger. Og alle frie medier ville fungere som en blæselampe ved at spørge EUs offentlige personer, hvad EU gør for freden, og hvordan fred bygges ind i EU-politikker og -programmer.

Et europæisk fredsakademi

- Måske skal det ses som en paraplyorganisation for fredsakademier i forskellige lande. Et sted hvor studerende, NGOer, officerer og diplomater kunne komme og arbejde sammen og studere fred, konfliktløsning, fredskultur og ikkevolds-teorier og -politikker, et sted hvor akademiske publikationer også ville blive konverteret til populære skrifter og internet-dialoger med borgere overalt.

- Internet og andre elektroniske ressourcer kunne bruges til at skabe gensidige undervisningsprogrammer, seminarer, debatter og færdighedstræning i

alt, der har med voldsforebyggelse og fredsskabelse at gøre, og man kunne både lave programmer for europæere i forhold til europæere og for europæere i forhold til folk fra Tredje Verden. En ny type fredsforkningsinstitutter kunne skyde op som paddehatte både i konfliktthærgede områder og andre steder, noget i retning af det Nye Nordiske Fredsforknings-Institut (i virkelige såvel som virtuelle versioner).

D) International konfliktstyring

Et Europæisk Civilt Fredskorps, ECPC

- Idéen og et konkret forslag eksisterer allerede i Europa Parlamentet. Bortset fra at betone politisk, intellektuel og civil tidlig varsling og civil konfliktstyring er dette forslag et vigtigt bevis på, at der eksisterer alternativer. Den første prioritering for et ECPC vil være at omdanne menneskeskabte kriser, det vil sige forebygge at voldelige konflikter trappes op og bidrage til at nedtrappe konflikter. ECPCs opgaver bliver udelukkende civile. Speciel vægt vil blive lagt på konfliktforebyggelse, fordi det er mere menneskeligt og koster mindre i sammenligning med genopbygning efter konflikter. Korpsset kunne også tage humanitære opgaver op i forlængelse af naturkatastrofer. ECPC skulle ikke begrænse sit engagement til opgaver, der var inden for et bestemt område (dvs. Europa).

- Det er på tide at benytte ekspertisen og de menneskelige ressourcer, der ligger i de fleste landes Civilforsvar og bruge dem i fredsbevarende missioner i udlandet. Det er let at forestille sig en EU Frivillig Service, der er lavet efter en FN-model eller noget i retning af de Hvide Baretter, der blev foreslået for nogle år siden af Mexico. De Internationale Fredsbrigader udfører allerede en vigtig mission, herunder ledsagelse af flygtninge, der vender hjem.

NATO i en ny rolle

- Hvad så med NATO? vil nogle fuldt berettiget spørge. Forestil jer NATO ribbet for alt anden end forsvarsvåben, og at den ekstremt professionelle civile og militære stab blev trænet i civilforsvar, konfliktstyring og ikkevold. Forestil jer NATOs sofistikerede efter-

retningssystem blev brugt til at tjene som tidlig varsling og overvågning af fredsplaner og våbenhviler. Forestil jer NATOs transportkapacitet blev brugt til at bringe humanitær hjælp, udføre redningsoperationer i områder, hvor der var sket naturkatastrofer, og hjælpe med at fragte alt, hvad der kræves for at genopbygge krigshærgede samfund. NATO kunne endog bekæmpe narko og kriminalitet.

- Hvis man kan bringe soldater til et hvilket som helst sted i verden med tungt udstyr og lade dem kæmpe i månedsvis, kan man også gøre næsten alt, hvad man ønsker, for at beskytte folk, at gå mellem stridende parter og hjælpe dem med at genopbygge en normal tilværelse, hvis der har været krig. NATO ville kort sagt som en forsvarsalliance være i stand til at lave humanitært arbejde bedre og hurtigere end nogen anden organisation og ville kunne fungere som fredsbevarer sammen med FN. Det ville ikke være nogen dårlig opgave for stolte og kompetente NATO-officerer. Jeg gætter på, at de hellere vil gøre det end at planlægge atomvåben og lokale krige, hvis de fik valget af beslutningstagerne i deres demokratiske lande.

- En mere og mere vigtig dimension er at se på latente konflikter, der i øjeblikket er langt fra at være voldelige og derfor lettere at håndtere. Det kan være i socialgrupper, sprogsamfund, minoriteter i mulig konflikt med centrale regeringer, stigende racisme og fremmedhad, hvilket i stigende grad er tydelige fænomener, der forårsager voldelige episoder over hele Europa.

Positive eksempler - konfliktkonsortier - lokal ekspertise

- En anden opgave er at sprede information om eksempler/tilfælde af gennemførlig konfliktløsning, store og små - som for eksempel Trentoprovinsen, Ålandsøerne og Schleswig-Holstein.

- Etablere konfliktkonsortier i EU-lande, små organisationer, hvor områdedeeksperter, tidligere nødhjælpsarbejdere og andre feltarbejdere, NGO'er og diplomater kommer sammen og vurderer risikoen for vold og konflikter i valgte områder og giver råd til deres regeringer og det internationale sam-

fund om, hvad der kan gøres for at forebygge vold.

- Europa er fuld af folk fra konfliktregioner, dvs. folk fra Balkan eller Somalia. De kunne tilbyde betydningsfulde input til spørgsmålet: Hvordan skal vi forstå konflikterne i deres lande, og hvad ville det være klogt eller ikke klogt at gøre i forhold til den lokale kultur? Hvordan vil forskellige forsøg på at hjælpe med at løse en konflikt blive set med deres øjne?

Der er kort sagt ingen grænser for, hvad der kan gøres for at skabe et mere fredeligt EU på vejen til et ikke-dræbende Europa.

Mod et ikke-dræbende Europa?

Europa har udkæmpet tilstrækkeligt mange krige i årtier og århundreder. I et historisk perspektiv har Europa skabt kolonial og økonomisk vold andre steder. Europæiske lande udbytter og marginaliserer og skaffer sig stadig profit på andres ulykke. Den epoke, vi lever i, giver en gylden lejlighed til at drage den eneste relevante konklusion: Vold skal reduceres, og krige afskaffes. Vi må omsider finde nye og mere intelligente metoder til håndtering af vores konflikter. Europa kan angive vejen i den globale ændring af civilisationen. Det er intet mindre end det højeste mål, der er angivet i FNs Charter. Europa bør blive en ikke-krigs-zone.

En af verdens førende forskere i ikke-vold, Glenn Paige, bruger termen ikke-dræbende til at beskrive de normer og politikker, der karakteriserer en ny udvikling for fred. Hvis vi anvender Paiges begreb om ikke-dræbende på Europa, vil det få følgende karakteristika:

- For det første vil ingen europæer blive dræbt af en europæer, og ingen trues til at dræbe.

- For det andet vil ingen europæer blive dræbt af udlændinge, og ingen trues til at dræbe.

- For det tredje bliver ingen udlændinge dræbt af europæere, og ingen trues til at dræbe.

- For det fjerde har europæerne ingen våben til at dræbe hinanden, udlændinge ingen våben til at dræbe europæere, og europæere ingen våben til at dræbe udlændinge.

- For det femte er der ingen ideolo-

giske doktriner - politiske, religiøse, militære, økonomiske, juridiske, sædvanemæssige eller akademiske - der giver europæere lov til at dræbe europæere, udlændinge lov til at dræbe europæere, eller europæere lov til at dræbe udlændinge.

- For det sjette er der ingen forhold i de europæiske samfund - politiske, økonomiske, sociale og kulturelle - eller ingen forhold mellem europæere og udlændinge, der kun kan opretholdes eller ændres ved trusler eller ved brug af drab.

EU er ikke Europa, EU er en aktør i Europa. Vælg den bredeste definition på Europa i jeres diskussion og spørg: Er et ikke-dræbende Europa muligt? Hvis ikke, så hvorfor? Hvis ja, så hvorfor og hvordan? Og spørg så: Hvad skal vi gøre, hvis EU fremmer et dræbende snarere end et ikke-dræbende Europa i de kommende år og årtier? Hvad er kort sagt EUs dræbende og ikke-dræbende kapacitet nu og i fremtiden? Og hvad er resten af Europas ikke-dræbende og dræbende kapacitet?

Vi har brug for tusindvis af fornuftige dialoger over hele Europa, brede rammer og mange niveauer. Men jeg tror ikke, vi har brug for en ny (freds)bevægelse, der kun taler om, hvad den er imod eller laver lobbyarbejde i NGO'er, hvis N står for Near-Governmental (tæt på statslig), eftersom alt hvad de går efter er mindre ændringer til regeringernes dagsorden uden at komme med uafhængige alternativer til den.

Med et ordspil, der spiller på kontraster, har vi brug for NPO'er: regeringer der er Near-Peoples Organisations, men ikke regeringer, der er Non-Peoples Organisations. Dialoger om sikkerhed, konfliktløsning, fred og udvikling må bringes i samklang med det 21. århundredes behov og ikke med det 20., der var det mest voldelige i menneskehedens historie.

Derfor 32 forslag til et fredeligt, ikke-dræbende Europa. Kasser nogle, arbejd videre med andre, producer selv mange nye, og spørg beslutningstagerne, hvorfor den slags ikke er på deres dagsorden. For demokratiets og fredens skyld!

Teksten er skrevet den 17/1-2001. ●

Forfatteren Mikael Witte udgav i 1999 "Forslag til Danmarks grundlov - om menneskerettighedernes republik" på forlaget Klim.

Desertør - en pligt og en menneskeret

Det er på høje tid, at vi gør retten til at nægte at tage andres liv til en menneskeret.

Af Mikael Witte

I krig risikerer soldaten at blive ramt af fjendens kugle. Krig skal føres i overensstemmelse med de internationale konventioner, regeringerne har vedtaget; ifølge Haagkonventionen af 1907 skal en regulær krigserklæring eller et ultimatum med en betinget krigserklæring således afgives, før fjendtlighederne må indledes. At føre anstændig krig er tilsyneladende regeringernes ideal.

Som al teknologi udvikles også krigsteknologien. I effektivitetens navn bliver våbensystemer udviklet så de kan overvinde modparten. Da modparten atter udvikler sine våben, bliver våbenkapløbet en realitet.

At bruge våbnene mod civilbefolkningerne er tilsyneladende fremtiden. Statistikker dokumenterer, at krige i voksende omfang har kostet forholdsvis flere civile ofre livet. Terror mod civilbefolkning oplevede man i Coventry, i Dresden, i Hiroshima, i Sarajevo, i Grosnij, i Rwanda, i New York, i Kabul - for blot at nævne nogle få massegrave.

Og desertøren? Han har altid været sikker på at blive skudt. Intet system viser nåde overfor den soldat i krig, der deserterer. Det straffes med døden. En soldat skal adlyde ordrer betingelsesløst. Men en desertør følger sin overbevisning, at man ikke må slå ihjel. Og derfor modsætter han sig det autoritære kommandosystem, flertal, løgn og hetz.

At insistere på desertering er at fastholde håbet i det umulige; desertøren fastholder menneskets værdighed. Desertøren er hunderød, har vished om konsekvensen for ham eller hende selv. Men desertøren risikerer at betale med sit eget liv for at nægte at slå et medmenneske ihjel.

FN blev grundlagt efter Anden Verdenskrig for at skabe en bedre verden for alle mennesker; imidlertid mistede FN sin effektivitet, bl.a. som følge af konfrontationen mellem Sovjetunionen og USA.

I FN-pagten lyder artikel 2, stk. 4: "Alle medlemmer skal i deres mellemfolkelige forhold afholde sig fra trussel om magtanvendelse eller brug af magt, det være sig mod nogen stats territoriale integritet eller politiske uafhængighed eller på nogen anden måde, der er uforenelig med de Forenede Nationers formål."

Ind i NATO

Det var dansk politik at holde Danmark uden for stormagternes blokdannelser, og i maj 1948 erklærede statsminister Hedtoft, at "verden i dag præges af brydningerne mellem to systemer: den amerikanske kapitalisme og den russiske tvangskollektivisering. Nordens socialdemokratiske arbejderbevægelse vil ingen af delene".

Fra september 1948 undersøgte Danmark, Norge og Sverige mulighederne for et forsvarsfællesskab. Da USAs regering meddelte, at et fritstående skandinavisk forbund ikke kunne vente amerikansk våbenhjælp, brød planerne sammen.

Efter dansk anmodning blev Danmark stiftende medlem af NATO, og den 4. april 1949 kunne udenrigsminister Gustav Rasmussen underskrive Atlantpagten i Washington. Danmark havde erklæret sig for USA.

I NATO-traktaten lyder artikel 1: "Parterne forpligter sig til, som det er bestemt i FN-pagten, at bilægge enhver mellemfolkelig stridighed, de måtte blive involveret i, med fredelige midler, således at den internationale fred og sikkerhed og retfærdighed ikke

sættes på spil, og til i deres internationale relationer at afstå fra brug af magt på en måde, som strider mod FNs formål.”

Smukke ord.

Gennem NATO-medlemsskabet blev Danmark imidlertid medansvarlig for de allieredes mange krige ud over kloben. Mest direkte blev ansvaret dog den 24. marts 1999, da NATO valgte at angribe Jugoslavien. Med en regn af krydsermissiler og computerstyrede bomber førte NATO sine trusler om krig ud i livet. Eller ud over livet.

Med NATOs vedtagelse af den såkaldte musketer-ed i forlængelse af terrorangrebet den 11. september 2001 mod World Trade Center og Pentagon er Danmark atter gjort til krigsførende land. USA ville forpligte NATO-partnerne. Den egentlige krig i Afghanistan udfører USA, Storbritannien og Afghanistans Nordlige Alliance selv med logistisk, efterretningsmæssig og politisk støtte fra de allierede.

Ud fra en dansk menneskerettighedssynsvinkel løber der en rød tråd fra Kosova-krigen til Afghanistan-krigen - og den tråd er rød af blod. Tråden binder ufatteligt lidelse sammen.

I dagene efter 11. september udtrykte mange deres dybe medfølelse med ofrene i USA. I disse dage udtrykker langt færre medfølelse med ofrene i Afghanistan; afghanerne har ellers længe lidt under talibanernes regime, før de nu bombes af USA.

Som NATO-allieret har Danmark ikke bare krænket de smukke ord i NATO-traktaten, men har også overtrådt FN-pagtens forbud mod magttrusler og magtbrug, når der med dansk støtte regner død over menneskene i Jugoslavien og Afghanistan.

Danmark i krig

Uanset hvad toppolitikere i USA, EU, NATO eller FN vedtager, uanset om de mener der er tale om selvforsvar eller en politiaktion, uanset om præsident Bush hævder at han fører krig mod terror og terrorister og ikke mod islam og afghanerne - så hjælper det ikke de mennesker, der bliver ramt.

Når en krig er besluttet af folkevalgte politikere, så påstår de at krig

har fået demokratisk legitimitet. Men det er lige omvendt: De folkevalgte har mistet deres legitimitet, når de stemmer for krig. Når Folketinget har stemt for at støtte krigen, kan vi danskere ikke bare følge den med almindelig medfølelse - vi bliver nødt til at følge den med skyldfølelse. For Danmark er på krigslinien; Danmark er i krig.

Alle ved at krig er forfærdelig. Alle burde vide at selv NATOs smarteste flyvere og skjolde, bomber og missiler, der klinisk, præcist og uden at vi ser rædslen i kroppen trænger direkte ind i fjendens hovedkvarter, alle ved at disse våben lemlæster mennesker, dræber, slår ihjel. Der kan være tale om civile eller om soldater, men også soldater er mennesker.

Fredsbevægelserne skal altid kræve våbenhvile, fordi det er det eneste lys ud af den sorte nat. Vi skal kræve våbenhvile, fordi vi tror på livet, fordi vi vil forsvare alles liv, fordi retten til liv er den vigtigste menneskeret.

Våben skaber ikke fred

Våbnene har for længe vist deres totale nyttesløshed til at skabe fred. Terrorisme kan ikke bombes væk, lige som nazismens menneskeforagt ikke forsvandt som følge af bomber.

Det er en drøm at tro at man kan bombe had, nazisme og terrorisme væk - helt på linie med dem der tror at feberer forsvinder, når blot man slår termometeret i stykker.

Terrorismen har dybe rødder og der må man tage fat. Bomber duer kun til at smadre, dræbe og vise at politikerne gør noget samt til at udpege globale syndebugge og slyngler.

Fredsbevægelserne skal støtte den demokratiske opposition, selv om den også rammes hårdt af krigen. Mange vil afvise det som utopi og hævde at oppositionen er ikke-eksisterende, og at det er ulidsomt. Alligevel er det der vi skal tage fat med oplysning, dialog, fredskultur og forsoning.

Selv i det rædselsfulde Nazityskland fandtes en militær modstand i form af desertørerne - altså fravær af militær. Fortæl det til dem der har glemt at håbe. Fortæl om de soldater som opdagede, at våben blev endnu mere magtfulde, hvis de blev ødelagt.

Det reelle antal soldater, der nægtede at følge Hitlers ordre til at skyde for at dræbe, kendes ikke og vil aldrig blive fastlagt. Men halvtredstusind tyske soldater blev i slutningen af Anden Verdenskrig dømt som desertører og militærnægtere. Cirka halvdelen blev henrettet, de andre sendt i særlige straffebataljoner. Kun de færreste overlevede krigen, men de havde vist, at der findes andre veje.

Fredsbevægelserne skal lære af deres historie. Disse desertører var tilsyneladende helt almindelige mennesker, men de nægtede at fortsætte Hitlers krig. Og det var ret ualmindeligt.

Nogle få flygtede til Danmark, og ganske få blev hjulpet til Sverige. Den danske modstandsbevægelse vidste ikke rigtigt hvordan man skulle forholde sig til disse desertører. Det skal vi lære af.

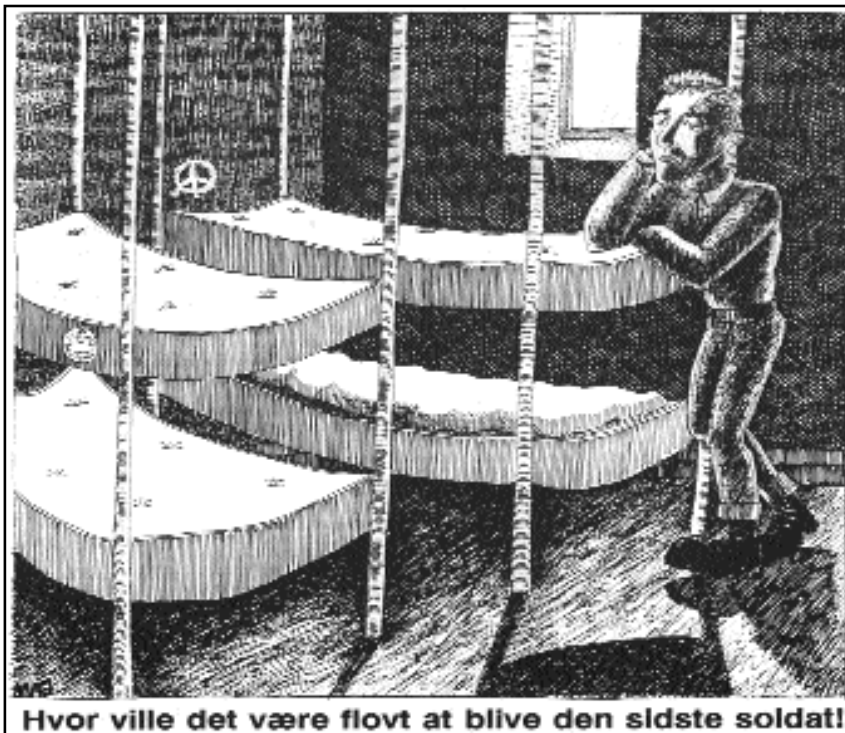
Fortsat uretfærdighed

Fredsbevægelserne skal også lære af den måde jurister opbyggede Vesttyskland på: De erklærede de nazistiske rædselsdomme for lovlige. Således blev tyranniet legitimeret med tilbagevirkende kraft. Efter nazismen angiveligt var knust stod ofrene for nazijustitsen stadig som tidligere straffede.

Halvtreds år senere - under en høring i Forbundsretsudvalget i december 1995 - erklærede Otfried Keller, CDU/CSU-fraktionens talsmand, at dommene i sin tid uden tvivl var blevet gennemført ved en retsstatslig fremgangsmåde. Keller havde selv været militærdommer i nazitiden.

Forbundsrepublikken genansatte dommere og officerer, der havde arbejdet for nazismen. Man lærte også at vise respekt for nazismens ofre: Døde jøder og homoseksuelle, præster, socialister og kommunister var tavse, og kunne indgå i Forbundsrepublikkens demokratiske legitimering.

Men desertørerne, de få der levede endnu, måtte ikke hædres. Igen og igen argumenterede man med, at disse overlevende havde en straffeattest som dømte med rette, og deres krav om erstatning og pension blev nedsat. De havde jo siddet i fængsel, i stedet for at arbejde og spare op til alderdommen, skrev man officielt.

I 1995-debatten i Forbundsdagen om desertørerne afviste Forbundsda- gens flertal forslaget om rehabilitering. CDU/CSU-medlemmerne gentog, at desertørerne havde skadet deres kam- merater og Værnemagten, og derfor afvist rehabiliteringen.

Et halvt århundrede efter Nazitysk- land var knust betragtede flertallet af Tysklands folkevalgte stadig de dømte desertører som kriminelle.

Den offentlige diskussion gjorde at situationen blev stadig mere pinlig. Den 18. oktober 1996 vedtog Tysk- lands Forbundsråd omsider sin udta- lelse "Rehabilitering, godtgørelse og understøttelse til desertører og militær- nægttere og 'sabotører' under det nation- alsocialistiske voldsherredømme".

Indledningsvist konstaterede For- bundsrådet, at det var enighed om, at Anden Verdenskrig havde været en folkeretsstridig og forbryderisk an- grebskrig. Derefter skrev Forbundsrå- det, at mange krigsdeltagere ikke havde forstået de fulde konsekvenser heraf eller ikke havde set muligheden at nægte at deltage i krigen.

Forbundsrådet viste både politisk korrekthed over for desertørerne, tys- kerne og omverdenen - og hensyn til tidligere soldater og deres efterkom- mere og veteranorganisationerne. For-

bundsrådets udtalelse kom 51½ år ef- ter at det nazistiske rædselsregime var nedkæmpet, og efter at mange desertør- rer havde lidt og kun et fåtal var i live.

En amerikansk propagandaradio op- fordrer netop nu talibansoldater til at desertere. På samme måde opfordrede NATO på løbesedler under Kosovakri- gen de serbiske soldater til at desertere. Men NATO opfordrede kun fjendens soldater til at desertere.

Det er ikke ualmindeligt, at hærle- delser opfordrer modpartens soldater til at desertere; derved bruges desertør- rer som en mellemting mellem 5- kolonne folk og krigsfanger. Når den ene part opfordrer modpartens soldater til at desertere sker det som led i kri- gen; opfordringen er del af den psyko- logiske krigsførelse.

Jeg opfordrer alle til at sige farvel til våbnene. Jeg må derfor præcisere, at når jeg taler om retten til at desertere forsvarer jeg desertører på begge sider af fronten: Under Anden Verdenskrig burde også engelske, amerikanske og russiske soldater nedlægge våbnene - ikke kun de tyske.

Forråd af NATO

De serbiske desertører fra Kosovova- krigens blev forrådt af NATO, og mange blev sendt tilbage til straf og

fortsat krigsindsats. Men da krigen sluttede fortsatte den tyske fredsbevæ- gelse sin støtte til desertørerne og pres- set på de tyske politikere. Fredsbevæ- gelserne kan lære der.

Byrådet i den tyske by Münster (hvor den vestfalske fred for 353 år si- den satte slutstregen under datidens re- ligionskrige) inviterede serbiske deser- tører til byen. Den 12. november 1999 fik to serbere 1 års visum.

Forinden havde den tyske ambas- sade afkrævet Münster et løfte om, at byen ville påtage sig alle udgifter til desertørerne. Serbernes visum blev i december 2000 forlænget indtil Jugo- slavien vedtog en amnestilov.

Byrådet i Göttingen vedtog sidste år enstemmigt (efter forslag fra PDS og De Grønne) på samme måde at invitere navngivne serbiske desertører. Det tyske udenrigsministerium afviste imidlertid at udstede de nødvendige visa. Også byrådene i München, Bonn, Freiburg/Breisgau, Erfurt og Rostock fulgte Münsters eksempel; deres be- slutning blev også stoppet af udenrigs- minister Joschka Fischer. Andre tyske byråd (fx Potsdam og Osnabrück) ved- tog at invitere serbiske desertører, men de satte ikke navne på invitationerne. Og så behøvede udenrigsministeriet ikke nægte noget visum.

Tyske fredsaktivister agiterer for so- lidaritets med desertørerne fra Jugosla- vien-krigene. De forlanger beting- elseløs opholds- og arbejdstilladelse, og protesterer mod at den tyske rege- ring reelt straffer de mennesker, som havde ryggrad og moral til at nægte at slås. Mange af desertørerne lever nu under usle forhold i flygtningelejre i Ungarn. De har ikke mulighed for at vende tilbage til Jugoslavien, for Milo- sevic-støtter dominerer stadig bureau- kratiet, og fordi Jugoslavien endnu ikke juridisk havde sikret militærnæg- telse. Jugoslavien vedtog den 3. marts i år en amnestilov. Alligevel blev en desertør, der vendte tilbage efter loven var vedtaget, anholdt da han ville rejse ind i sit fædreland.

Desertører i Israel og Tjetjenien

Der er andre desertører. Stadig flere unge israelere nægter at aftjene deres værnepligt, også reservister siger fra, ➔

når de bliver kommanderet til at gøre tjeneste i de besatte områder. Det er svært at imødegå hærens krav, der støttes af domstolene i det militariserede Israel.

Almindeligvis fængsles militærnægterne, og efter to uger bag tremmer prøver officerer at overtale nægteren. Hvis det ikke lykkes spærres han/hun inde igen. Der er betydelige fredsbevægelser og voksende nægterorganisationer i Israel; bedst kendte er "Ny Profil", "Der er en Grænse" og "Det andet Israel".

Under den første fem år lange intifada foretrak 180 soldater fængsel frem for at gøre tjeneste på de besatte områder. Under Libanon-krigen valgte 170 denne vej. Det antages, at ti gange så mange når frem til et kompromis med hæren, inden de når at blive sat i fængsel. Jeg har ikke nyere tal fra Israel.

Også i Tjetjenien er der desertører. Krigen raser videre, selv om man ikke hører så meget om den i vores massemedier i øjeblikket. Også der er det vigtigt at være konkret, støtte desertører, militærnægtere og soldatermødre. Desertører bruger sig selv til at vise, at krig ikke løser nogen konflikt, men blot skaber nye.

Både desertører og soldatermødre

rene, både tjetjenere og russere, har krav på støtte, for de har vist det største menneskelige mod. De har vist vejen frem mod konfliktløsning.

Desertering som menneskeret

Man hører og læser en foragt for desertører: Desertører er dem der svigter, når det gælder, de er bange og tænker bare på sig selv, det er faneflugt, fordi de støtter fjenden.

Denne opfattelse af desertører er resultatet af en autoritær tænkning, af magttænkning. Hvis fredsbevægelserne vil genskabe tro, håb, forståelse og måske hen ad vejen kærlighed, så må disse påstande imødegås.

Retten til livet er en menneskeret; det er nærmest fundamentet for menneskerettighederne. Det har længe været på høje tid, at vi gør retten til at nægte at tage andres liv til en menneskeret. Lad mig minde om FN-pagtens ord i artikel 2, stk. 4 om at medlemslandene skal afholde sig fra trussel om magtanvendelse og fra brug af magt.

Vores grundlovs paragraf 81 bestemmer, at "enhver våbenfør mand er forpligtet til med sin person at bidrage til fædrelandets forsvar efter de nærmere bestemmelser, som loven foreskriver". Dette er den almindelige værnepligt, og den bygger på forestillingen

om at mænd med skydevåben skal slås mod andre mænd. Denne krigstanke har domineret samtlige danske grundlove siden Junigrundloven blev vedtaget i 1849 midt under den første slesvigske krig.

Når jeg foreslår, at vi skriver en ny grundlov, en demokratisk grundlov der sikrer menneskerettighederne i Danmark, så skal fredsbevægelserne forlange, at krigstanken skal vige for ønsket om fred. Fredsbevægelserne skal forlange, at grundloven beskytter retten til militærnægtelse og at den beskytter de desertører, der med livet som indsats nægter at slå medmennesker ihjel.

Fredsbevægelserne skal forlange, at Danmarks udenrigspolitik bygger på ikke-vold. Hvis det bliver del af debatten og del af Danmarks nye grundlov, så skal forsvaret omlægges totalt, så det bygger på ikke-voldsprincipper, forsoning og udvikling.

I stedet for våbentræning skal værnepligtige dyrke menneskekærlighed og -kundskab. Kun sådan kan vi forbedre verden. Det er en lang proces, men nogen skal begynde.

Dermed gør vi op med krigstanken, sikrer retten til at desertere, og gør det til en pligt at respektere livets mangfoldighed. ●

Litteratur om EF, EU og WEU

Forslag til videre læsning om EU og militarisme

Officielle EF-publikationer : En oversigt / Lene Knudsen - København : Det kongelige Bibliotek, 1992.

WEU : Den vesteuropæiske union / Frede P. Jensen - København : SNU, 1994.

Nielsen, Reimar R.: Den europæiske forsvarsdimension : baggrund og perspektiver. - København : DUPI, 2001.

Report on the International Conference on European Arms Export Controls : 13-14/11 1997 Riksdagshuset Stockholm / [ed] Bjarte Björsvik ; [ed] Steve Shropshire. - London ; Stockholm : Kristna Fredsrörelsen ; Safeworld, 1998.

EU som supermagt / Bent Brier ; Poul Gerhard Kristiansen - København : Folkebevægelsen mod EU-Unionen, 1998.

Nehring, Niels-Jørgen: EF, det indre marked og sikkerhedspolitikken / Niels-Jørgen Nehring - København : SNU, 1989.

European Aerospace and Defence Company : Betænkning om meddelelsen fra Kommissionen om "Europas forsvarsrelaterede industri og de udfordringer, den står overfor, et bidrag til indsats på europæisk plan". (KOM(96)0010 - C4-0093/96) fra Udvalget om Udenrigs-, Sikkerheds- og Forsvarsanliggender / Ordfører: Gary Titley.

Ubåde på dybt vand

Af Geert Grønnegaard

Det er blevet fortalt, at Socialdemokratiet kort tid efter Berlinmurens fald og Sovjetunionens smuldring nedsatte et internt udvalg, der skulle se på dansk forsvarspolitik i den nye situation. Man mente, at der var basis for en vis "fredsdividende", når en stor trussel mod Danmarks sikkerhed så at sige smuldrede væk.

Det blev så også fortalt, at en af de institutioner, som da stod overfor sparekniven, skulle være Søværnets ubådsflåde. Det var der mange gode grunde til at beslutte, blandt andet at ubåden er et rent offensivt våben, utrolig sårbar, og tilmed forfærdelig kostbar at vedligeholde, endsi-ge at forny. Tyske og franske værfter regner i dag med stykpriser på 2 milliarder kroner for en moderne ubåd. Da partiet kom til at stå for regeringen, blev lukningsafgørelsen udsat lidt, så man bevarede de ubåde, der stadig kunne sejle og dykke, nærmest for ikke at skuffe kredse i søværnet.

Men ubådene bliver ved med at stå på forsvarets ønskesedler for fremtiden. De er nævnt i de to seneste forsvarsforlig, fra 1995 og 2000, hvor man årligt sætter mange millioner kroner af til at udvikle en ny generation, gerne i et nordisk samarbejde. I foråret 2001 gav man yderligere liv til Søværnets forhåbninger ved et nærmest impulsagtigt indkøb af en brugt svensk ubåd.

Hvad skal der til, før Socialdemokratiet gør alvor af at nedlægge den danske ubådsflåde?

Ulla Røder er ikke smidt ud af Storbritannien - endnu.

Ulla har lige modtaget The Right Livelihood Award i Stockholm for sit engagement i gruppen Trident Ploughshares, der nedrunder atomubåde i Skotland.

Hun har derefter talt ved en række offentlige møder i Danmark. Imens kører retsmaskineriet videre i et forsøg på at smide hende hjem fra Storbritannien. Hun fortæller blandt andet følgende:

Deportationsordren vil virke som en bremse for mig i at deltage i mindre aktioner i fremtiden, så lidt undertrykkelse har de opnået. Nu kan jeg kun deltage i aktioner, der er store nok til at gå i fængsel og/eller blive deporteret for, ærgerligt nok.

En god ting, hvis de deporterer mig, har de kun een trussel tilbage, hvis jeg skulle snige mig tilbage til Faslane og det er at deportere mig igen. Det bliver dyrt for dem i det lange løb. Jeg har ikke tænkt mig at give op og lade min ret til at udføre demonstrationer blive undertrykt uden modstand.

Vi må også tænke på konsekvenserne for andre udenlandske aktivister, hvis den form for politik bliver dagligdag i UK. Det kunne let spredes til andre lande i Europa. Uhyggelig tanke, at vi kun skulle kunne demonstrere i det land vi bor i. Hvad tænker de på i disse globaliseringstider?

Det lader til at krigen i Afghanistan vil åbne øjnene hos flere og flere for hvad der foregår rundt omkring, men desværre er flertallet stadig domineret af propagandaen. Det er i disse tider vi må vise, at fredsbevægelsen har en berettigelse og kan gøre en forskel. Hold ud venner!

Skriv af, kopier eller klip ud, sæt frimærke på - og send ind.

Jeg ønsker at:

- blive medlem af AmK
 få flere oplysninger om AmK
 få oplysninger om militærnægtelse
 få gratis prøvenummer af IKKEVOLD
 abonnere på tidsskriftet IKKEVOLD for 105,- kr årligt
 give én jeg kender et gavekort på IKKEVOLD for 50,- kr
 købe emblemet "det knækkede gevær" for 20,- kr
 købe dinosauer-trøje (angiv størrelse) for 70,- kr + porto

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr. og By: _____

Aldrig mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm

Aldrig mere Krig

Aldrig mere Krig er en forening for pacifister, folk der søger fredelige/ikkevoldelige løsninger på konflikter.

At være pacifist er en livsholdning - derfor er Aldrig mere Krig en gammel forening, der ikke kun kører på enkelte mærkesager, - det er livet, det drejer sig om og den "sag" forældes ikke.

Aldrig mere Krig blev dannet i 1926 og er i dag en af landets ældste fredsorganisationer. Aldrig mere Krig er ikke knyttet til noget parti eller nogen religiøs forening.

Aldrig mere Krig er dansk af deling af Krigsmodstandernes internationale Forbund, War Resisters' International (WRI), med hovedkvarter i London.

Der er brug for pacifistiske synspunkter mere end nogensinde. Vi har brug for at blive flere.

Giv freden en chance - bliv medlem af Aldrig mere Krig. Medlemskab pr. år koster 200 kr. for enkeltpersoner, 250 kr. for par og 125 kr. for uddannelsessøgende, pensionister og civile værnepligtige.

Hovedbestyrelsen består af seks medlemmer: Geert Grønnegaard, Hermod Folke Hansen, Holger Terp, Majken Jul Sørensen, Tom Vilmer Paamand og Uwe Riggelsen. Suppleanter er Arne Hansen, Peter Henning og Ulla Røder.

Hovedbestyrelsen er konstitueret med:

Forretningsudvalg: Geert Grønnegaard (ordfører), Holger Terp (sekretær) og Majken Jul Sørensen (kasserer).

Internationalt udvalg: Majken Jul Sørensen (koo.).

Landskontor: Hermod Folke Hansen.

Medieudvalg: Geert Grønnegaard (koordinator.).

Redaktionsudvalg: Holger Terp og Tom Paamand (koo.).

Sessionsudvalg: Peter Henning (koordinator).

Våbenproduktionsudvalg: Geert Grønnegaard (koo.).

Landskontor

Aldrig mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro: 9 00 48 82
E-mail: amk@fred.dk

Besøg Aldrig mere Krig på internettet: www.fred.dk

Kontaktpersoner

Majken Jul Sørensen, Vigerslevvej 281A 1.tv.,
2500 Valby, tlf. 3617 7087

Holger Terp, Strandbyparken 4.1.tv.,
2650 Hvidovre, tlf. 3678 4028.

Finn Held, Aprilvej 24,
2730 Herlev, tlf./fax 4491 6967.

Hanna Lindstrøm, Christoffers Allé 132,
2800 Lyngby, tlf. 4444 3965.

Peter Henning, Unnasvej 3,
3000 Helsingør, tlf. 4921 6563.

Haakon Larsen, Skovbrynet 5,
3450 Allerød, tlf. 4817 2735.

Birte Wagner, Bavnebjergspark 71,
3520 Farum, tlf. 4495 3688

Erik Jeppesen, Paltholmterrasserne 77A,
3520 Farum, tlf. 4495 9141.

Else Dam, Smallesund 2,
3700 Rønne, tlf. 5695 5404.

Geert Grønnegaard, Leragervej 8,
4174 Jystrup, tlf. 5752 8250.

Uwe Riggelsen, Kåstrupvej 4, Spangsborg,
4400 Kalundborg, tlf. 5750 7429.

Hanne Nielsen, J. A. Larsensvej 5,
5300 Kerteminde, tlf. 6532 4474.

Peter Kragh Hansen, Gl. Banegårdsvej 50,
5500 Middelfart, tlf. 6441 8389.

Jørgen Burchardt, Nyborgvej 13,
5750 Ringe, tlf. 6262 3617.

Lars Bang Jeppesen, Kongeåvej 63,
6600 Vejen, tlf. 7536 2201.

Hermod Folke Hansen, Nørremarksvej 4,
6880 Tarm, tlf. 9737 3163.

Svend Haugaard, Violvej 2,
7800 Skive, tlf. 9752 1037.

Jens Thoft, Stadion Allé 43 A,
8000 Århus C, tlf. 8611 2177.

Tom Vilmer Paamand, Ølstedvej 4, Lisbjerg,
8200 Århus N, tlf. 8623 0328.

Poul Gunder Nielsen, Hørslevvej 107, Hørslevbol,
8462 Harlev J, tlf. 8694 1699.

Henning Sørensen, Irisvej 17, Postbok 87,
8500 Grenaa, tlf. 8632 1679.

Tine Forchhammer, Gadebakken 15,
8600 Skanderborg, tlf. 8692 6205.

Bitten og Troels Forchhammer, Gyvelvej 7, Rebild,
9520 Skørping, tlf. 9839 1663.

Arne Hansen, Sønderjyllands Allé 35,
9900 Frederikshavn, tlf. 9842 5542.